

Masarykův lid

ROČNÍK XVI • 4. ČÍSLO • PROSINEC 2010

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉHO DISKUSNÍHO KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

ZŠ Na Planině, Praha 4 - Krč, tel. č.: 233 373 934
 Redakční rada: J. Adlt, E. Jourová
 J. Titzlová, pod vedením Z. Dvořákové
 Produkce a expedice: Nakladatelství Eva-Milan
 Nevole, K Údolí 2, 143 00 Praha 12
 e-mail: nakladeva@seznam.cz
 www.nakladeva.wz.cz
 REGISTROVÁNO MK ČR E 11026

STATĚ A POJEDNÁNÍ - AKTUALITY - ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ - Z ARCHIVŮ - KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ - JAZYKOVÝ SLOUPEK - VZPOMÍNÁME - ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ - INFORMACE

STATĚ A POJEDNÁNÍ

Dr. Aleš Kolářský, který je pravidelným přispěvatelem Masarykova lidu, se tentokrát zaměřil na Masarykovy ideály humanitní, které rozebírá na základě studia Masarykových textů i na základě své mnohaleté zkušenosti klinického psychologa.

MASARYKOVY IDEÁLY HUMANITNÍ

Hladoví prý pojídají syté. Dnes se ozývají varovné hlasy, že Evropa je mravně ochablá a že proto snáze podlehne tlaku těch dravých a hladových civilizací mimoevropských, které jsou morálně sjednocené, nerozpadlé. Společnost potřebuje společnou víru, řekl prezident TGM. Mravní ochablost evropského kontinentu si eticky vnímavý TGM uvědomoval už před 130 lety a hledal její příčiny svými studiemi korelátů sebevražednosti. **Lékem proti té ochablosti je nalezení společné víry a tu TGM hledá v ideálech humanitních.** Je proto třeba se k nim a k Masarykovi vůbec vrátet. Zdejší publicistika to ale nedělá. Je sice chvályhodné, když nás např. Český rozhlas 6 poučuje o bibli, ale k etice novověku je právě třeba přidávat ideály humanitní, jak ihned zdůvodníme.

Spisek Ideály humanitní, z něhož zde čerpám, je z roku 1919 z vydavatelství družstva Domov. Dle doc. Opaty jde o Masarykovy mimouniverzitní přednášky z roku **1901**. TGM zde svou filozofii aplikuje a jen výjimečně z ní něco explicite uvádí. Až mnohem později, v Hovorech Masaryk probírá svou filozofii, protože ho k tomu Čapek otázkami vedl. TGM ji měl formulováno už dříve, ale jen „pro foro interno“, jak Čapkovi řekl. Že život bez víry nemá smysl, to měl TGM ujasněno už kolem své třicátky, když psal Sebevraždu. V Ideálech humanitních jednapadesátiletý TGM probírá různé etické názory a shrnuje i své vlastní, jak se utvořily po řadě předchozích studií

TGM v době svého prvního poslancování

podnikacích českým veřejným životem let 1882-1900 a Masarykovým působením v něm. Ta jeho etická koncepce už byla v roce 1901 v podstatě hotova. V čem ona spočívá? Co vlastně TGM humanitou míní?

Na str. 23 uvádí, že jsou dva krajní směry humanitních ideálů, totiž socialismus a anarchismus. V souvislosti s humanitními ideály uvažuje např. i o Schopenhauerovi, Nietzsche a Marxovi. Z toho usuzují, že *humanitními ideály v širším smyslu míní veškeré*, i méně povedené a jím nesdílené etické smýšlení novověku, které nebylo nutně závislé na církevním učení. Tak jako věda se v novověku začala pěstovat nezávisle, stejně i etika. A jako poznání je ve stálém vývoji, stejně i hledání humanity.

Z počátku spisku TGM uvádí, že humanitní ideál se vyvíjel vedle křesťanství,

ba proti němu a nad ně. Později v tom spisku však humanitu na křesťanské zásadě lásky zakládá, ale tu **lásku pojímá velmi konkrétně**. Hledá, jak se projevuje v nových formách společenského života. Uvádí, že **novodobá idea humanitní jde nad křesťanství**, a to požadavkem svobody, racionality, neasketickou etikou a etikou pracovitosti, činnosti, hospodárnosti a ideou lidských práv. Dodávám ovšem, že před tisíciletím křesťanství z myslí našich předků vyhánělo pohanskou víru ve všelijaké bůžky a **velice tím umožnilo budoucí racionální poznávání světa**. Také nám výtěžky

Masarykův lid

racionálního poznání z antiky uchovalo a předalo. A oproti antice nastolilo **etiku univerzálního lidského soucitu**. To obojí pokládám za *humanizaci v nejširším slova smyslu*. TGM v tom procesu humanizace pokračuje. Je možné, že v duchu své teleologické víry („vidím v kosmu plán“) pokládal ten „nadkřesťanský“ vývoj etiky za **pokračování uskutečňování božího plánu**. Upoutává ho totiž, že **ideály zlidšťování se v nové době formulují všude a stále**. V moderní diferenciaci hodnotových směrů vidí TGM **všeobecné hledání humanity**. Myslím, že tomu TGM věnuje velkou pozornost jako sociolog proto, že věří, že za tím je záměr Prozřetelnosti. Proto TGM tyto věci zkoumá a proto **bere i své oponenty jako spolupracovníky** (!!!). Musí být svoboda hledání „božího plánu“. V Masarykovi žije Augustinovo „In dubiis libertas“.

V nové době se hledají zásady přirozeného náboženství založeného na uznání všech složek **čistého lidství**. Co ale znamená „čisté lidství“? Humanita jako všechno lidské? Ale co nenávisť? Ta je krůčkem ke krutostem, jež shrnujeme výrazem nelidskost, nehumánnost. K lidství se tedy tyto projevy neřadí. Proč? A kde se berou? Postupující poznávání lidské přirozenosti stále více posiluje domněnku, že všechno z ní slouží konec konců životu, třeba ne vždy moudře. Opravdu všechno? I třeba **rasismus**? Jeho zárodky v sobě objevil i TGM a mohou tedy být **univerzální**, když je měl i takový ušlechtilý člověk. Může i rasismus posloužit dobré věci? Zdá se, že někdy ano. Za 2. světové války si americký voják dodával odvalu k boji proti japonským útočníkům urážkami jejich rasových odlišností. Máme mu tento rasistický projev zazlívát? Neposloužil zde rasismus obraně a posilování demokracie, tedy dobrému účelu? Jestli ano, pak ovšem poslouží jen výjimečně – podobně jako některé hudební nástroje přispívají ke kráse orchestrální skladby, jestliže v ní zazní jen výjimečně. Není tedy **humanita platónskou úměrností a souladem** projevů lidské přirozenosti?

Souladné uspořádání lidských kvalit se nemusí vždy podařit v jednotlivci. Kulturu při tom obohacují právě i lidé výjimečně nadaní v jednom směru, tedy nesouladně. Ale humanitní etika je podle Masaryka ohledem nejen k člověku, ale **i k celému člověčenství**. Jde-li o obohacování člověčenství, pak tedy snad **humanita v nejužším smyslu znamená takové lidství, jež přispívá k mezilidskému souladu nebo jej aspoň nenarušuje**. Nenávisť porušuje soulad, svazek, společenství a člověk je dle Aristotela tvor společenský. Jedinec bez svazku je jedincem bez závazku a „závazek“ je v latině „religio“. Za úchvatný vzor vědomí závazku může sloužit také Albert Schweitzer – na rozdíl od Masaryka humanista **nepolitický**. Opakem je jedinec bez svazku. To hlásal Stirner vycházející stejně jako Marx z Hegela (str. 22). TGM je jako metafyzický pluralista individualistou (vizte Hovory), ale vidí, že Stirnerova idea osamocení jedince odporuje humanitě. Ukazuje na Stirnerovi nihilistické konce subjektivistické německé pokantovské filozofie

jako každého přepjatého individualismu. TGM v individuu objevuje prosociální vlohy. Na str. 33 říká TGM, že aspoň trochu nezištné lásky je člověku vrozeno. S tím souhlasí dnešní evoluční psychologie svým učením o vrozeném altruismu. (Vzpomeňte si např. na nelíčenou radost Haifanů i Číňanů při zachránění zasypaných lidí. Ano, i Číňanů vychovávaných k potlačování vlastních emočních projevů.)

TGM na počátku svého
pražského působení

TGM soudil optimisticky, že „člověk není z gruntu zlý“ (str. 59). A dodávám, že žádná psychologie, která zůstala věrna pravidlům vědecké racionality, neobjevila v člověku ďábla. Někteří, zejména **dekadentní literáti** ovšem hovoří o temných silách, o thanatu, thanatofilii apod., ale to jsou jen nová slova pro starý mýtus ďábla. Jako by to předvídal, TGM v Hovorech hezky řekl, že nemá rád nová slova pro staré věci. Moje vlastní půlstoletá práce na psychiatrii mne přesvědčila, že zlý projev neznámá esenciální zlo. Psycho(pato)logické zkoumání zločinu ovšem musí být přírodovědecky klidné, zvědavé, usilující o objektivitu, tedy bez moralizující karatelské povýšenosti a samozřejmě bez nenávisť. „K dobrému poznání je třeba lásky,“

řekl TGM v Hovorech. Poněvadž zločin nemáme rádi, ztěžuje se tím poznání jeho psychobiologické podstaty. Chceme-li vysvětlit zločin, musíme hlavně napřed vysvětlit, proč většina lidí zločin (kromě daňových podvůdků) nepáchá. Předpoklady morálky jsou v naší přirozenosti. Možná, že naléhavějším úkolem než je socializace jedince je humanizace společnosti. Tak se k humanitním ideálům dostáváme zase.

V době Masarykově se o lidskou přirozenost psychologie vůbec nezajímala. TGM však ano. Etiku odvozuje spolu s Humem z citu. K ohleduplnosti k nejbližším osobám stačí cit, ale k ohledu k celému lidstvu musí něco přistoupit. Dle Masaryka je to rozum. Svědomí zdá se nestačit, když náboženský fanatismus a z něj plynoucí nenávisť k jinověrcům bývá ve shodě se svědomím fanatika. TGM mravnost zakládá jen na určitých citech. Proto říká, že se etika nesmí v citech ztrácet. Jako při poznávání působí v člověku více pojistek proti omylu (vizte Masarykovy noetické výklady v Hovorech, a Poppera), tak i správné jednání, **humanita, je zajišťována pluralitou lidských vlastností**. To ukazuje např. tento výrok Churchillův: Ve válce rozhodnost, při porážce vzdor, ve vítězství velkomyslnost, v míru dobrou vůli.

„Idea humanitní jeví se v naší (Masarykově – AK) době jako idea národnostní“ (str. 6). Národnost je tedy humanitě podřazena, a proto TGM učil, že „über alles“ není národ, ale humanita. A ve 21. století máme tu humanitu po Masarykově vzoru dále objevovat v nových podmínkách. Už za života Masarykova se humanita objevila i v podobě otázky sociální, po stalinské hrůzovládě se humanita projevila novým důrazem na občanská a lidská práva a na práva různých menšin a posléze také důrazem na hodnotu pokory před přírodou a na mezináboženskou (meziideologickou) toleranci. Vedle práv dětí teď cítíme i potřebu zajištění práv

Masarykův lid

pedagogů. Jak TGM řekl v Hovorech: „Úkol je pořad: myslet kriticky a žít zbožně.“

Každý národ je oprávněn usilovat o své pojetí člověctví. Z té diferenciace pak vzniká potřeba světové organizace lidstva, která má být nenucenou organizací svěprávných kulturních celků, např. národů. Projevem humanitní ideje je proto také kosmopolitismus a vyvažování centralizmu autonomií přirozených částí. **Souladnost částí v celku předpokládá milovat sebe a své pozitivně, tj. bez nenávisti k druhým a k odlišnému.** V Masarykovi žije Augustinovo „In omnibus caritas“. Na tom humanita spočívá.

Masarykův vztah k jednotlivým etickým směrům by mohl být předmětem mnoha zvláštních studií. Při hledání konkrétních forem humanity věnuje TGM nejvíce místa poměru individualizmu a socialismu. Připomeňme, že paralelně s Masarykem uvažoval Edvard Beneš, jehož disertace (také z prvního desetiletí 20. století) končí myšlenkou, že problémem demokracie je nalezení správného kompromisu mezi individualizmem a socialismem. Socialismus TGM přijímá, pokud je realizací lásky k bližnímu, bratrstvím. „Socius“ znamená druh, tedy bližní. Člověk je víceméně družný. Hledání spravedlivých pravidel sdružování (humanity) je náplní dějin a spojuje jedince a – aspoň potenciálně – i všechny lidské skupiny. Masarykovi a ještě více Benešovi imponoval na katolicismu jeho univerzalismus. TGM odmítá ve jménu univerzalizmu zvláštní morálku třídní či národní (vzpomeňme si např. na „německou morálku“ a po únoru 1948 na „třídní“ všechno). **U nás je potřeba vrátet se k Masarykovi především od učení o třídní morálce a třídním boji, které mělo v 50. letech nehumánnost posvěcovat.** I když se k tomu dnes už nikdo veřejně nehlásí, o následné **rozrušení etického univerzalizmu klopýtáme na každém kroku právě dnes.** TGM naléhá na dohodu všech o věcech, které „mají být“ pro každého důležité. (V Masarykovi žije Augustinovo „In necessariis unitas“.)

Popření mravního univerzalizmu bojovným marx-leninizmem je v rozporu s humanitním požadavkem hospodářské rovnosti, kterou marxismus požadoval. Socialisté hlásají přirozená sociální práva. Ale TGM se ptá, co je právo, a odpovídá si: „Právo konec konců spočívá na mravnosti a uznání mravního smýšlení.“ (str. 15) Opět tedy **nadřazenost humanity**, tentokrát **nad socialismem**. V širším smyslu byl humanitním ideálem jistě i socialismus s lidskou tvář, stejně jako jím ovšem je i idea trhu. Humanita se stále hledá a hlídá. Ve vyspělé demokracii se chod věcí směrem k humanitě stále jen dolaďuje.

TGM oceňuje anglický utilitarismus, neboť jde také o **užitek nadindividuální**, společenský. Tím se utilitarismus stává sociálním, etickým. Na utilitarizmu TGM oceňuje jeho odkrytost, s jakou připouští svůj egoizmus. Říká, že romantismus a sentimentálnost jsou egoističtější, ale skrytě. TGM uvádí, že anglický národ je klidný, „počítavý“ na rozdíl od francouzské revolučnosti. TGM soudí, že **v Anglii byly humanitní ideály vypracovány nejvšestranněji.**

V Čechách nachází utilitaristické myšlení u Havlíčka. Sleduje v české literatuře „co už tu je“ (AK : tj. co už tu je **světového**). Humanitní ideály anglické a české se shodují i v tom, že jsou proti anarchizmu. Česká humanitní idea je

dle Masaryka silně sociální a anglický individualismus naprosto není stirnerovský. Ovšem „počítavá“ Anglie přišla s klasickou politickou ekonomikou, která ekonomické procesy vysvětluje „amoralisticky“. Odtud se „amoralismus“ dostal do marxizmu.

Masarykovi se také líbí evolucionismus svým zdůrazňováním povlnosti vývoje, nikoli skoků, které by byly revolučním utopizmem. TGM oceňuje jeho **víru v pokrok**. Ona činí svou **nadějností** dle Masaryka i z evolucionizmu víru náboženskou. Nadějnost znamená totiž Masarykovi ipso facto náboženská. To si musí každý přebrat sám. Jisté je, že naději člověk potřebuje. Za 2. světové války se prý na záchranných člunech modlili a **prosili tedy o „zázrak“** všichni – i ti, kdo se do té doby ani modlit neuměli. V každém případě **k hledání humanity je třeba naděje, mravního nadšení a víry v možnost zlepšovat svět.** Pro ochablého Evropana je to ovšem naivnost. Takový názor pozoruji i v Čechách a dokonce i u lidí, kteří se hlásí k Masarykovi. Je zajímavé, že Anglie – ač kolébka ekonomického amoralizmu – tak ochabla jako kontinent nebyla. (A myslím, že ještě ani dnes není. Jedním z dokladů je tamní stále vědomí provinění v Mnichově v roce 1938 jinde už nevidané.)

S Masarykovou náboženskostí souvisí jeho kritika pozitivismu. TGM mu vytýká, že se na vývoj dívá pasivně, bez zdůraznění osobní účasti. To je shodný rys pozitivismu s marxismem. Nejde jen o to, co „se“ stane, ale jde i o to, co já v tom mám udělat. Pro samá „fakta“ nevidí pozitivismus svědomí. V tomto bodě si TGM podává ruku s Václavem Havlem.

Pesimismus a ovšem i pěstní právo a Nietzscheho ideu nadčlověka TGM odmítá jako přepjatý individualismus. Subjektivismus a voluntarismus, které byly v německé pokantovské filozofii velmi silné, vedou podle Masaryka k fiasku. Jak je ta **Masarykova filozofie úžasně praktická**, je vidět na tom, že k tomu fiasku v Německu později – v roce 1945 – velmi hmatatelně došlo. Počátky toho byly v německé filozofii 19. století. (Patočka napsal, že 20. století je pravdou 19. století.) Ale Nietzscheho odpor k dekadenci a jeho požadavek, abychom měli silné, zdravé děti, vede k požadavku **cudnosti**, který TGM velmi zdůrazňuje. A zase dávají Masarykovi nejnovější poznatky za pravdu. Cudnost je totiž podle nich opravdu naplněním přirozených citových potřeb člověka (vizte heslo Sexualita v Psychologické encyklopedii – aplikovaná psychologie, Portál 2009). Cudnost je chování, nikoli oděv či druh oděvu.

Nelze mít rád, co málo známe. Ovšem právě zamilovaný člověk nezná, nevidí vady milované(ho). TGM má však na mysli vztahy životní, jako bylo jeho manželství. Životní vztahy nejsou dočasným poblouzněním. Dokonalé poznání ženy objeví i její rovnocennost muži (rovnocennost při nesejnosti).

Humanita není sentimentalitou. Láska se nejúčinněji projevuje prací, a to prací promyšlenou, klidnou, ne těkavou, „rozčílnou“. Humanitní ideály nevyžadují prázdného hrdinství, nýbrž práci v malém i velkém. **Práce je pro Masaryka důsledným odpíráním zlému.** (Zdá se mi, že v některých, zejména slovanských zemích je více pohotovosti oplakávat mrtvé než pořádkem napomáhat ochraně životů.) „Demokracie je práce a pořádek“, řekl později TGM jako prezident.

Masarykův lid

Mravní hodnotu má právě také poctivá **všední** práce. Řídit, vést může v demokracii jen ten, kdo sám dovede sloužit. Připomeňme Masarykovy přednášky z roku 1898 shrnuté ve spisku „Jak pracovat“.

Tak jako Enšpígl řekl svolaným krejčím obyčejnou věc (aby nezapomněli udělat na konci nitě uzel), tak i TGM konstatuje, že **základem i moderní mravnosti je staré známé „miluj bližního svého jako sebe samého“**. *Ale tento základ humanity se nesmí stát neživotnou abstraktní frází*, což se za Masarykova života zvláště ve střední Evropě žel stávalo. Dnes např. biskup Václav Malý té abstrakci odpovídá a křesťanství tím ožívuje, ale v době Masarykově to bylo horší. Neživotnou byla idea lásky pro onoho preláta, který za 1. světové války žehnal rakousko-německým zbraním a stejně i pro toho jeho tehdejšího kolegu, který věřícím vykládal, že panenka Maria na jeho svatém kopečku má větší čaromoc než panenka Maria na kopečku někoho jiného, **atd. atd.** Lze se divit, že opravdově věřící Masaryk napsal za války v roce 1918 v Nové Evropě, že rakouský katolicismus je bahno? Bližší mu bylo katolictví německé a křesťanské směry v anglosaském světě vedoucí k činorodosti **eticky usměrněné**.

TGM naléhá na konkrétnost ve všem a svou filozofii tak v Hovorech i pojmenoval. Zásadu lásky TGM stále drží při zemi. „Co se nalže ve jménu národa jako ve jménu člověčenstva?“ Také bych řekl „ve jménu náboženství“. „My ještě nemáme potuchy, co se dá udělat v tom kruhu, o kterém myslíme, že ho milujeme.“ (str.55). **A jak málo máme dle Masaryka rádi sami sebe!** Mravní povinností je hlavně také **starat se dobře o sebe** a nemít strach. Chytrák a vypočítavý se o sebe dobře nestará. **Sebe si máme vážit**. TGM tím předjímal, co dnešní psychoterapeuti nazývají sebeúctou a v čem objevují předpoklad vývoje úcty k druhým. „Neleň, ale nerozčiluj se, neboť jsi věčný,“ říká pluralista TGM. Protože je Masarykův světonázor individualistický, nemáme věci posuzovat především podle toho, co řeknou druzí. Můj soud nemá mít menší váhu. Vzpomeňme na odhlasování rezolucí žádajících smrt Milady Horákové. A ani o sobě samém nemám soudit jen podle úsudků ostatních.

Při vzdělávání nemáme být všeteční. Poctivost a opravdovost, **ne „mnohovědnost“!** Masarykovo velké sebevzdělávání bylo motivováno starostí o svět.

Víra v pokrok zakládá potřebnou trpělivost. Člověk je nedokonalý. Už proto je třeba součinnosti (Voskovec a Werich: „...každý ujde ten svůj metr, dáme metr k metru.“) **„Moderní člověk nemá stání, nemá klidu.“** „Co neuděláš dnes, uděláš zítra, co neuděláš ty, udělá druhý...“. „... také pánbůh se stará o to, co stvořil“ (tady se TGM z víry v Prozřetelnost vyznal).

V době Masarykově a v naší době je mravností zejména také **mravnost politická, občanská**. Politickou mravnost TGM rozpracoval a praktikoval vrcholově. Politická mravnost vede k prozíravosti, kterou TGM jako státník oplýval, ale které velmocenští politici např. ve Versailles v roce 1919 dost nevyužili. TGM upozorňoval na důležitost **úcty k duši dítěte** při výchově k demokracii.

Masarykova víra podkládá činorodost, pozitivní úsilí. Nikoli skepse! Kritičnost ovšem ano. TGM zdůrazňoval, že „kritickost není skepse“. Víra nemůže být slepá. Musí projít ohněm kritiky. Také víra – stejně jako poznávání – potřebuje celého člověka.

Náboženství se podle Masaryka nemá ztotožňovat s teorií. **TGM rozlišuje etiku náboženskou a církevní, teologickou. Sleduje tu první.** Jako o sobě řekl, že není člověk stranový, nebyl myslím ani člověkem církevním. Však také po těchto přednáškách o humanitních ideálech, ještě v tomtéž desetiletí cestoval do Ameriky na konferenci **svobodných** náboženských pracovníků, tedy pracovníků svobodně hledajících humanitu.

Ve středověku se dle Masaryka nevěřilo v nějaký pokrok, status quo se považoval za provždy platný, neměnný. TGM pokrok uznává, ale ne ve smyslu zrušení věčných pravd. Pokrokovost se tu snoubí s nezbytným konzervativizmem. TGM je jako platonik přesvědčen, že v dějinách působí stálé, „věčné“ ideje, věci. Forma se mění, obsah trvá. Ty neměnné věci měl TGM především na mysli, když svůj světový názor i politický směr pojmenoval **realizmem**. Masarykovo vyznání znělo: „Nehledejme nějakých tajuplných, nadmíru hlubokých a nových formulí.“ Prává pokrokovost hledá v nových poměrech staré osvědčené principy (překládám: věčné principy). „...to, co již známe, postřehujeme v novém osvětlení...“ Paní Masaryková řekla: „Nejlepší věci jsou tu už dlouho.“ A ta její úcta k tradici v ní ohromně ladila s její úctou zejména k prostému člověku.

Šťěstí nelze najít, hledáme-li je. „Hledejte napřed království boží, to ostatní vám bude přidáno.“ Kdo hledá přímo a vědomě štěstí, už je ztratil. Hloupý Honza štěstí nehledal, ale kde mohl, pracoval a pomáhal. A byl šťastný na rozdíl od těch, co hledali přímo štěstí. Touto pohádkou vyjádřil náš lid dle Masaryka **největší etickou moudrost**. Rafinované, přímočaré hledání štěstí charakterizuje nejnovější požívačnou dobu a vysvětluje tedy i její nešťastnost; TGM by řekl: její nervóznost, psychóznost a sebevražednost.

K Masarykově humanitě nevidím alternativu. Aby křesťanství i jiné staré etické systémy byly živé, musejí být stále rozvíjeny (**a tím k sobě navzájem přibližovány!**). A čím jiným než humanitou? Ta je více či méně obsažena v nich ve všech. Bez humanity je např. katolictví pouhým kostelníčením, které aktuální mravní úkoly neplní. Život není jen přípravou na smrt. Věčnost nenastává teprve po smrti, je již teď tady v každém okamžiku. Katolictví odmítající Masaryka (p. biskup Lobkowicz?) je samo proti sobě. Že TGM neuznával zázraky, je naprosto podružné v porovnání s **úkolem (!!!)** pracovat k sbližování lidí různé světonázorové orientace. **TGM je apoštol humanity**. Snaží se čelit „kulturní únavě“, pasivitě a indiferentizmu. Burcuje evropský kontinent. Chce náboženství pro všední den. Je to západnický opak rasputinství, kterým míním „zásadu“ hodně hřešit, abych se mohl zpovídat a kát. To rasputinství bylo i ve střední Evropě. Masaryka naproti tomu hnala živá víra. Na Masarykovi je úžasné, že i při svém obrovském vzdělání a při své silné racionalitě podržel prostou víru, jaká

Masarykův lid

byla v antice. TGM je pořád, i ve zralém věku, v soukromém i veřejném životě tím, čím byl jako kovář u kovářiny, tj. prostým věřícím s vysoce vyvinutým mravním cítěním.

Dnešní intelektuálové, jak prezident TGM řekl, **žádnou víru nemají**. Jan Patočka byl po Janech Husovi a Jeseniiově, po Janu Masarykovi a jiných další z našich národních Janů mučedníků. Avšak Patočka se snažil najít humanitu právě odmítnutím toho Masarykova prostého objektivizmu. **Starost o objektivní svět je ale pak druhořadá** a dnešní zdejší intelektuál se opravdu hlavně stará, aby měl a aby **ukazoval** správné postoje, „medituje“ a schovává se do ulity pseudopsychologie, ačkoli Husserl – učitel Patočkův – byl ve filozofii odpůrcem psychologizmu. K tomu předvádění vlastní morální skvělosti řekl už Karel Čapek: „Jděte k šípku se svými postoji.“ Dodal bych, že takoví intelektuálové jsou jako ten Čechovův hrdina, který každou chvíli opakuje „jsem čestný člověk“, ale pro lepší svět neumí nic udělat. **Meziválečná Evropa, která toto úpadkové smýšlení generovala, musela selhat a Masarykovu Republiku založenou na nejvznešenějších idejích opustila proto v roce 1938 zákonitě. Druhá světová válka byla důsledkem.**

(Ta válka byla zbytečná, řekl Churchill. Churchill a Eden věděli, že stačilo dát hned v roce 1938 na čs. prezidenta Beneše, který byl masarykovsky odhodlán a který byl jako TGM orientován objektivně sociologicky. Starost o svět se válkou a poválečným vývojem logicky přenesly z upadlé

Evropy na mladší Spojené státy americké („naivní“ v očích vyžilých Evropanů). S USA bylo ideově spřízněno československé prohlášení nezávislosti z roku 1918. O to bolestnější bylo studenovělečné velmocenské oddělení našeho, Masarykem založeného státu od Západu a to, že tomu nezanedbatelná menšina Čechů zpočátku přisluhovala. To byli jediní skuteční přisluhovači imperialismu.)

TGM byl prorokem téměř starozákonní velikosti. Tak to o něm napsal americký novinář John Gunther ve své knize *Inside Europe* (česky v nakladatelství Borový v roce 1937 „Evropa jaká je“). Gunther objížděl všechny evropské země a jejich politické vůdce. Kapitulu o Československu napsal „Masaryk a Beneš“ a začíná ji větou: „Masaryk – jakou velikost to jméno znamená!“

V tomto oceňování není Gunther sám. Donald A. Lowrie v knize „Masaryk of Czechoslovakia“ (Oxford University Press 1930) říká v předmluvě: „Osobní známost s prezidentem Masarykem mne během posledních sedmi let přesvědčila, že on je dnes pravděpodobně největší žijící osobností na světě.“

Do třetice si přečtete i nejvyšší ocenění Masaryka H. G. Wellsem v jeho *Dějínách světa*.

Antimasarykovství je českou specialitou a českým projektem demoralizace Evropy.

Aleš Kolářský

VZPOMÍNKA

BOHUSLAV REYNEK

Sníh padal, plachým k pokoji

a mocným k pokoře.

Slétli se vrabci do chvojí

a chrastí na dvoře.

Drobounké vtiskli šlápěje

když na sníh sedali –

sníh, oblak naděje

na mrazu úskalí.

Tu bylo v sněhu mnoho hvězd

a lidská stopa jediná.

Zářily květy ptačích cest,

zmizela dědina.

Jediná stopa dítěte

jak větev povadlá,

vtiskla se v běli zakleté,

v tání se propadla.

V minulém čísle Masarykova lidu jsme vzpomenuli paní Roziny Nehasilové, která obětavě po léta pracovala v českém exilu a která se zasloužila o převezení urny Alice Masarykové do Lán. O tom, ale také o českém národním hřbitově v Chicagu, vypráví JUDr. Václav Král v jedné kapitole své knihy „Ze života advokáta“. Tuto kapitolu nám poskytl k otištění.

ČESKÝ NÁRODNÍ HŘBITOV V CHICAGU

Nejprve, jak jsem se s tímto hřbitovem seznámil, dá-li se to takto říci.

Začalo to na dálku a písemně. Masarykův ústav v Praze a Masarykova společnost v Praze, jejíž výboru jsem drahně let členem, mě v r. 1994 požádaly, abych právně spolupracoval při převozu urny s popelem paní

Alice Masarykové do Prahy, aby byla uložena do hrobu jejího otce Tomáše Garrigua Masaryka v Lánech. Paní Alice Masaryková žila, jak známo, v dobrovolném exilu v USA a poslední léta strávila v Chicagu, kde také zemřela.

Moje úloha spočívala v tom, že jsem měl na podkladě různých listin připravit plnou moc pro paní Rozinu Nehasilovou, vdovu po významném českém emigrantovi, který žil jako národněsocialistický poúnorový uprchlík v Chicagu. Tuto plnou moc měly udělit ještě žijící vnučky Tomáše Garrigua Masaryka, paní Herberta a paní Charlotta Masarykovy. Návštěva těchto dam v jejich bytě v Cihelné ulici v Praze 1 patří mezi mé krásné vzpomínky na setkání s významnými lidmi. V prostorném bytě byly dámy obklopeny rodinnými suvenýry, fotografiemi a antikvárními předměty rodiny Masarykových.

Plnou moc jsem získal, na americké straně bylo vše shledáno v pořádku a mohlo dojít k vyzvednutí urny paní Nehasilovou na Českém hřbitově v Chicagu – „Czech corner“. Po dopravení do České republiky byla pak urna pietně uložena na hřbitově v Lánech.

Slovo corner znamená kout, proto jsem si představoval, že v Chicagu existuje hřbitov, v němž je jeden oddíl, kam bývali a bývají pohřbíváni čeští emigranti nebo jejich potomci. To jsem se ale spletl! Slovo corner je pouze zmenšeninou velkého hřbitovního komplexu nazvaného tak, jak je nadepsána tato kapitola – Bohemian National Cemetery.

O hřbitovu a jeho vzniku nás nejlépe poučí kniha o 300 stránkách „Padesátileté jubileum Českého Národního hřbitova“ autora J. J. Jelínka z roku 1927, ze které si dovolím citovat.

„Příčiny vystěhovalectví Čechů do Ameriky byly zejména dvě: jednak byla to hospodářská tíseň, která nutkala náš lid,

aby nedbaje obtíží a svízelných dalekých cest přes oceán opouštěl svoji vlast a v cizí neznámé zemi svou prací a pílí vydobyl sobě lepší existenci, jednak po roce osmačtyřicátém a v letech šedesátých byla to i politická perzekuce, která našim nejlepším a neschopnějším lidem činila nemožnou existenci za násilnické vlády vídeňské, a proto tak mnozí hledali své štěstí v Americe, kde bylo aspoň možno svobodně dýchat a nebylo se třeba obávat, že za každé výraznější slovo otevrou se dveře žaláře pro toho, kdo odvážil se je pronést.“

Další vlny emigrací jsou známé – po roce 1900 – důvody ekonomické, po roce 1938 důvody politické a rasové, po roce 1948 důvody hlavně politické a po r. 1968 důvody politické promíchané s důvody ekonomickými. Tak se v emigracích odráží naše historie posledních 150 let.

Čeští emigranti si od počátku vedli velmi zdatně ekonomicky i společensky, čehož může být důkazem např. snaha vydávat již v r. 1856 český časopis. Za tím účelem byl do Chicaga pozván i známý Vojta Náprstek. Vydávání časopisu ztroskotalo na (našem občasném) nedostatku peněz. „V roce 1861 založilo 24 uvědomělých krajanů spolek Slovanská lípa, který v sobě soustředil všechny lepší živly české,“ jak praví autor Jelínek. Už tehdy tedy existoval výběr mezi lepšími a méně lepšími živly. Od roku 1863 se pravidelně každý měsíc pořádala česká divadelní představení!

Masarykův lid

P. Jelínek dále v knize uvádí, že v roce 1876 žilo v Chicagu asi 30 000 Čechů. Ti v této době neměli svůj vlastní hřbitov, své mrtvé pochovávali na česko-polském katolickém hřbitově. Téhož roku však došlo k roztržce mezi páterem Josefem Molitorem, farářem svatováclavské osady na ulici De Koven, a podpůrným spolkem svatováclavským, se kterým se farář soudně přel o majetek a o školu. Věc došla tak daleko, že farář odmítal některým farníkům dát místo posledního odpočinku na výše jmenovaném katolickém hřbitově.

„Stalo se tak jmenovitě s paní Marií Šilhánkovou, zemřevší 25. července 1876. Ačkoliv žena byla katoličkou po celý svůj život i s celou svou rodinou, fanatický kněz odepřel jí místo posledního odpočinku na katolickém hřbitově jen z toho důvodu, že před smrtí svou se nevyzpovídala! Její příbuzný, p. J. Bambula, aby překonal odpor faráře, chtěl rodině její postoupiti svůj lot na katolickém hřbitově, ale ani k tomu kněz nepřivoli, a tak nezbylo než zesnulou pohřbíti na obecném hřbitově Graceland.

Toto nešlechtné jednání katolického kněze vůči mrtvé ženě i jejích příbuzným přirozeně vzbudilo odpor i hnus u značné části našich krajanů a stalo se příčinou, že počalo se veřejně mluvit o tom, aby Čechové chicagští konečně vymanili se z područí kněžského a nedali si více líbiti diktátu fanatického katolického faráře, který ve své zpupnosti troufal si určovati, kam smí či nesmí Čechové své mrtvé pohřbívat.“

Pod vlivem těchto událostí začalo se potom brzy mluvit o potřebě národního hřbitova pro Čechy. Postupně situace vedoucí ke zřízení tohoto hřbitova zrála a zrála, až byla svolána schůze předsedů všech národních spolků na 12. 2. 1877. Předsedové dvaceti krajanských spolků se rozhodli „súčastniti se založení hřbitova a udržovati jej co společný majetek národní“ – pasáž je v knize vytištěna tučným písmem.

Napadá mne přitom, že je výhoda, že znárodnění po roce 1948 nemělo účinky extrateritoriální, jinak by možná přešel i tento hřbitov do rukou pracujícího lidu, možná i našeho. Jména spolků, o kterých se v knize píše, jsou vesměs tradiční jako Česko-americký Sokol nebo Česko-dělnický spolek, jiná vzbuzují úsměv – Česko-krejčovský spolek nebo Podpůrný sbor v pádu ohně (výraz hasiči nebo dokonce požárníci patrně mezi Čechy do Chicaga nepronikli).

Na jednání byla sepsána „Charter sboru českého národního hřbitova“, odeslaná panu G. H. Harlowovi, tajemníku státu Illinois, o ustanovení „Českého ná-

rodního hřbitovního sboru“ (Bohemian National Cemetery Association).

Jak tomu v životě bývá, snad každá význačná věc se v praxi setká s nesnázemi, a tak tomu bylo i v tomto případě. Nastalo hledání vhodného pozemku. Jednali s více prodejci, počítalo se s nákupem od více vlastníků pozemků, mezi jinými i s jistým panem Snellem. Ten však chtěl moc peněz a z prodeje sešlo. Když bylo místo konečně vybráno, postavili se proti návrhu obyvatelé obce historického názvu Jefferson. Ti pohřbívali své mrtvé na hřbitovech v Chicagu a nechtěli hřbitov ve své blízkosti.

„I vyzvedli soudní zákazy“ – dnes bychom řekli – navrhli soudní opatření. A tak došlo k soudu. Smlouva o prodeji pozemků byla platná, a proto šikovný kolega – advokát – Výboru poradil, aby na pozemku znenadání pohřbili jednoho až dva mrtvé a na plot dali nápis „Bohemian National Cemetery“. Což se stalo.

Bylo ovšem obtížné najít nějakého Čecha, který by byl ochoten dát pohřbít na onom hřbitově svého zesnulého bližního. Až jistému panu Bradovi zemřelo dítě a to mělo být první osobou pochovanou na českém hřbitově. Rodiče se zdráhali, ale výbor jim slíbil, že zaplatí náklady pohřbu i případná vydání za exhumaci a převoz na jiný hřbitov.

Advokáti obce Jefferson namítali, že v minulosti nikdy k podobnému sporu nedošlo a že tak chybí precedenční případ, kterého by se soud měl držet. Protože rozsudek soudu mohl ovlivnit rozhodnutí v podobných případech v celém státě Illinois i v budoucnu, bylo jednání soudu velice zajímavé a důležité.

Jak ze samé dnešní existence hřbitova vyplývá, soud pro Výbor dopadl dobře, a to i v odvolacím řízení.

Asi není mezi Čechy ani jinak možno, o existenci hřbitova se vedly i nadále diskuze až spory. A opět jeden citát: „Rozhovory ze spolků se přenášely v život a ze strany kněžské se stále něco nacházelo, jelikož poznávali kněží i jejich přívrženci, že je to jedna z jejich největších děr do jejich pevné výdělkářské bašty učiněná.“

Nebyl bych advokátem, abych se nezmínil o odměně, kterou onen šikovný advokát Výboru za svou práci dostal. Bylo to rovných 80 dolarů, pochopitelně v tehdejší hodnotě.

V roce 1913 byla na hřbitově postavena budova krematoria, která si co do velikosti s naší strašnickou nic nezadá, je však mnohem pietnější, není to strohý konstruktivismus jako ve Strašnicích, již také proto ne, že je tam krásná kaple.

Masarykův lid

Ke hřbitovu samému.

Dobrou duší hřbitova je jeho dlouholetá správcová, paní Helen Sclaire, která mě v jeepu provezla celým hřbitovem. Tato paní je držitelkou řady vyznamenání za vzorné vedení správy hřbitova. Čím však je tato paní také pozoruhodná, je její privátní sbírka. Jako někdo sbírá mince nebo cizí sirky, paní Helen sbírá malinké rakvičky, někdy otevřené, s mrtvolkami, někdy ne, ale rakvičky nejružnějších tvarů, vesměs černé – má jich asi 40. Neodvážil jsem se zeptat, jestli se bude chtít dát paní Helen po smrti zpopelnit nebo si bude přát pohřeb do hrobu, ale v obou případech je to dobrá mentální příprava pro věci budoucí, i tak se dá na to dívat.

Víte, co mě nejvíce udivilo hned po prvních krocích? Nebyla to ani tak rozsáhlost hřbitova, ale hroby a pomníky samotné. Vesměs česká a někdy i slovenská jména a příjmení pohřbených. Jsou vyvedena se všemi háčky a čárkami, Francouzi by řekli aksány, bez jediné chyby, jak se na označení místa posledního odpočinku sluší. Protože pražské hřbitovy vesměs znám, připadal jsem si jako na nějakém hřbitově mimopražském, ale pro rozlehlost chicagského hřbitova by to musel být hřbitov v nějakém našem velkém městě.

Tomu se říká věrnost jazyku až za hrob.

Pomníky jsou mnohdy až umělecky provedené, od skromných až po větší sochařská díla. Věvodí jim, jak jinak možno, pomník Antona Čermáka, „našeho“ starosty Chicaga v letech 1931–1933. Ten, jak známo, kryl svým tělem prezidenta Franklina Delana Roosevelta při přepadení prezidentského auta při jízdě Chicagem v roce 1933. Na pomníku jsou vytesána jeho slova před smrtí: „Jsem rád, že jsem zasažen já, nikoliv Vy.“ A tak jeho jméno je známé jako Sirmak a občané chicagští po něm pojmenovali jednu z hlavních ulic, mimochodem velmi dlouhou. Jedete autem dlouhé minuty a stále jste na Sirmak street.

Ovšem naši bývalí spoluobčané se plně přizpůsobili své druhé vlasti a sžili se s ní v dobrém i zlém. A tak vidíme monumentální pomník vysloužilců z americké občanské války, z doby války španělsko-americké, ale zároveň naši nezapomínali na svou vlast – nemůžeme minout pomník mistra Jana Husa postavený v upomínku na 500. výročí jeho upálení, nebo poprsí dr. M. Tyrše na počest sokolského sletu v Chicagu.

V areálu hřbitova jsou dvě krásné sochy českého sochaře Albína Poláška nazvané Matka. První z nich byla odhalena roku 1927 při příležitosti padesátého výročí založení hřbitova, druhá socha je z doby pozdější a znázorňuje ženu kráčející směrem k Mauzoleu rodiny.

Smutně na mě zapůsobily nápisy na deskách naší politické emigrace po únoru 1948. Byla tam vyryta jména představitelů všech politických stran, které vznikly, možno říci i směly vzniknout, po r. 1945.

Jména jako dr. Zenkl – předseda národních socialistů, dr. Lettrich – předseda slovenské Demokratické strany, Václav Mayer – vynikající sociální demokrat a protivník zrádcovského Zdeňka Fierlingera lze číst na chicagském hřbitově dodnes.

K nim se řadí také stále ještě na památku i jméno Alice Masarykové.

O ní jsem kapitolu začínal a jí také končím.

Když se podíváme na malý vzorek naší emigrace, byť zesnulé, nelze se ubránit úvahám o schopnostech našich lidí přizpůsobovat se cizímu prostředí a neobdivovat jejich schopnost vyrovnat se s mnohdy těžkým údělem v cizině, což se týká hlavně emigrace zvané politická. Ale mezi ní a námi zde žijícími existuje pouto, které ani železo ani oheň (nec igni, nec ferro) nezničily.

Václav Král

Ti, kdož odjíždějí za moře,
mění toliko podnebí, nikoliv duši.

Horatius

Masarykův lid

Protože závěr roku a Vánoce patří k sobě, zařazujeme vánoční téma – ale v naprosto nečekané podobě. Hodláme oživit vzpomínku na Vánoce 1949, jak je prožívali političní vězni v jáchymovském lágru Rovnost. Připomínáme to ukázkou z knihy Zory Dvořákové „Z letopisů třetího odboje“, v níž se dozvíme, jak to bylo s táborovým betlémem, ale zejména poprvé uveřejňujeme figurky tohoto betléma, které tam nakreslil Jan Nesládek a ve zmíněném textu sám o tom vypráví. (Kresby jsou z archivu dr. Zory Dvořákové).

Ačkoliv se vězni snažili citům nepodléhat, přesto Vánoce byly pro všechny zkouškou jejich chlapství. První Vánoce v roce 1949, které už trávili na Rovnosti, si chtěli nějak zpříjemnit, a protože tu dosud nepanoval tak přísný režim, jak tomu bylo později, rozhodli se, že si udělají betlém.

Výtvarník připravovaného betlému, Jan Nesládek, na tuto událost, která ve vězeňských poměrech byla ojedinělá, vzpomíná takto: „Na světnici nás bylo třicet a tenhle betlém jsme vlastně dělali tři. Takovým otcem myšlenky byl právník Vladimír Dvořák z národněsocialistické mládeže. Sehnal dvě bedny od důlního střeliva, ty jsme spojili, vysypali pískem a nakonec i vyložili kamínky. V táboře byly potíže se vším, ale přes civilní zaměstnance jsme si sehnali čtvrtky, vodové barvičky a malé nůžky. Já jsem po chvilkách maloval figurky, kamarádi je vystříhovali a rozžvýkaným chlebem lepili na špejle. Schovávali jsme to v podhlavnících. K zarámování betléma jsem udělal takový modrý portál s odznáčkem našeho „klubu přátel ze starého mlýna“, který jsme si vymysleli proto, že Dvořák byl z mlýna někde u Kladna a my jsme si říkali, že jednou, jestli to přežijeme a vrátíme se domů, budeme se tam scházet. Ten třetí kolega, Vláda Veselý ze studentské skupiny Šeřík, sehnal někde na šachtě žárovičky, z vypínače vyvedl dráty a udělal nám do toho elektriku. A měli jsme to poschovávané a tajili to až do Štědrého dne.

Bylo nasněženo a ostře mrzlo. Pracovalo se jen na ranní šichtě, ale jinak se Štědrý den nelišil od jiných ani v jídle. Jak se setmělo, rozsvítili jsme barevné žárovičky a betlém měl premiéru. Kamarády to dojalo. Byla to připomínka všeho, co jsme museli na dlouhé roky opustit.

Tenkrát byla ještě vězeňská práce úplně zadarmo. Jediné blaho, které jsme znali, byla jedna partyzánka za splnění normy na šichtě. V táboře byl povolený pohyb, a jak se betlém rozkřikl, chodili k nám z jiných baráků. Bylo mezi námi dost věřících, ale tenkrát s námi ještě nebyl žádný kněz, ti přišli na řadu až později. Zazpívali jsme si také koledy a byl tam taky jeden strašně pobožný bachař, který byl partajník, a ten říkal – „no já vždycky chodil do kostela, ale že ty faráři chtěli vraždit naše ženy a děti, jak to říká Tichý, tomu přece jen nemůžu věřit.“ A ten Tichý (před pověstným Palečkem – pozn. Z. D.), to byl velitel tábora, ten pak obcházel baráky, a když viděl betlém, tak ho to překvapilo a docela se mu líbil, ale pak si všiml, že archanděl nese nápis „Celu lidem dobré vůle“, a došlo mu asi, že on je ten, kdo ty lidi dobré vůle strká do těch cel, a byl z toho výslech. Ptali se nás, co jsme tím mysleli, a my jsem všichni tři tvrdili, že jsme přece v kriminále, kde nemáme pokoje, ale cely, takže jsme ta dvě slova jen vyměnili. No ale na Boží hod večer jsme betlém raději uklidili, protože jsme nechtěli o něj přijít. Pak jsme ho dlouho schovávali, než se nám podařilo propašovat figurky do bezpečí. Když jsem se po osmi letech na podmínku vrátil, měl jsem ho už doma ...“

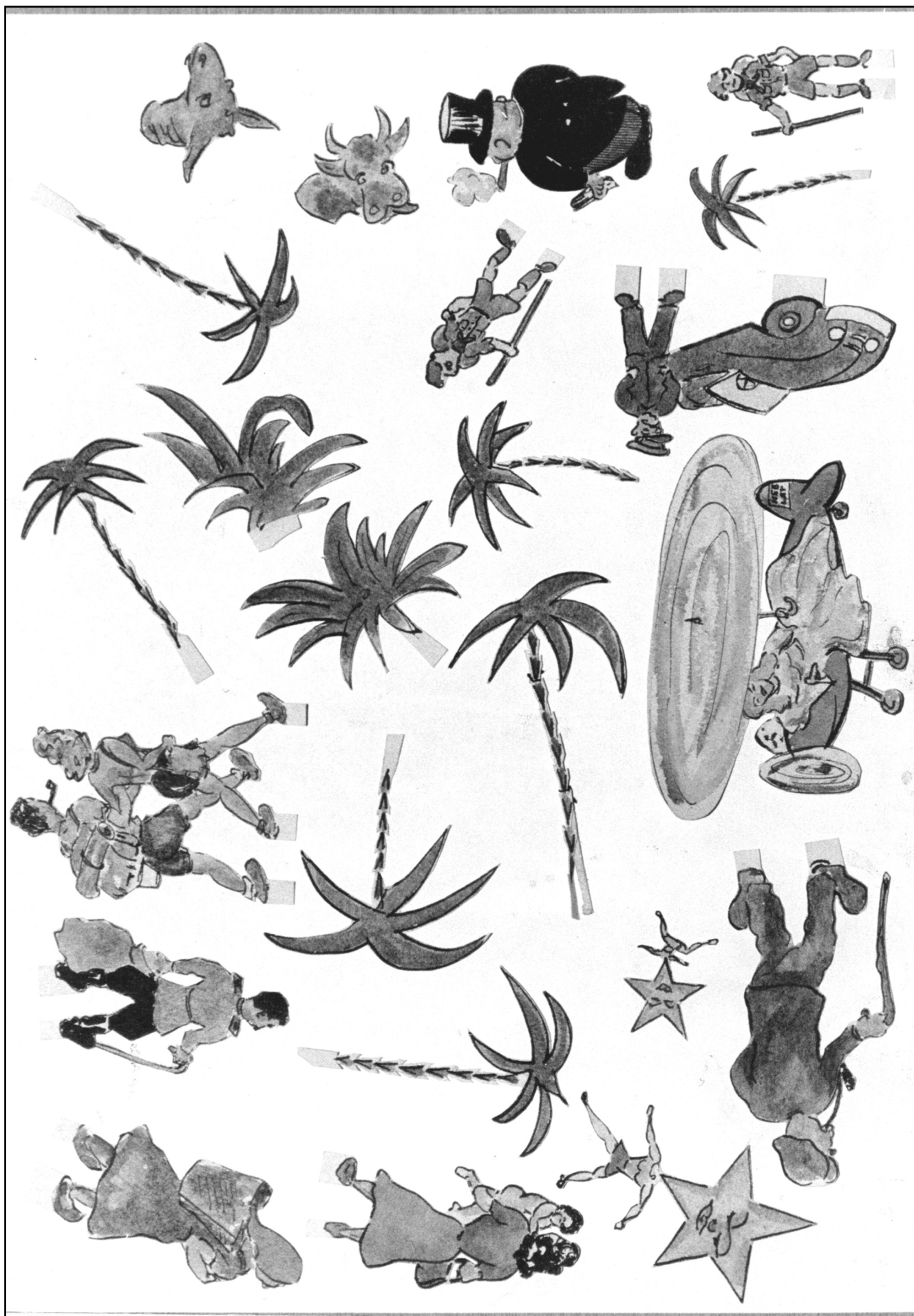
Pojetí betléma bylo naprosto moderní. Svatá rodina měla sice svatozář, ale byla oblečená podle poválečné módy. Anděl se vznášel v helikoptěře a tři krále představoval anglický lord s komorníkem, americký farmář ve stetsonu s bourákem a ten třetí měl rubášku, ježka a pytel na uran.

Nápadů se tu zrodilo bezpočtu, ale jen málokterý se podařilo realizovat, jako tomu bylo v případě betlému na Rovnosti.

Masarykův lid

Masarykův lid

AKTUALITY

Z mnoha komentářů ke komunálním a částečným senátním volbám, které se uskutečnily v říjnu 2010, stojí za pozornost komentář šéfredaktora MF DNES Roberta Čásenského, který věcně a soudně zhodnotil povolební situaci. Voliči využili preferenčních hlasů k odstranění kandidátů, kteří svou nesolidností ztratili důvěru voličů.

A DOST! ŠPATNÁ ZPRÁVA PRO POLITIKY: VOLIČ VIDÍ, SLYŠÍ A MYSLÍ

Dobrá pověst je k nezaplacení. Tuto jednoduchou větu se voliči již podruhé během jednoho roku snažili sdělit svým politikům. Neodnesli to jen protřelí kšeftsmeni z radnic, ale i ti, kteří se usilovně snažili tvářit jako „muži změny“, ale voliče jaksi neobalamutili.

Lídři levice řkají, že výsledek je účtem za vládní reformy. Nejspíš se zásadně mylí. Výsledek je daleko spíš účtem za bohorovnost, s jakou si mnozí lokální politici v podstatě zprivatizovali radnice a sami sebe pasovali do role místních baronů.

Pražané už nechtějí mít své „kmotry“, Liberec už nechce mít přezdívku „Synerov“ a Karlovarští už nechtějí žádné potupné „losovačky“ s přihráváním zakázek.

Politika není soukromý byznys a občané nejsou tupé ovce, kterým se můžeme smát do očí. Tenhle vzkaz nedostali jen primátoři a starostové velkých měst, ale i řady malých obcí. Jeden příklad za všechny. V malých středočeských Černošicích získala ODS před čtyřmi lety přes třicet procent. Po řadě problematických pozemkových kšeftů starosty a poslance Aleše Rádlu propadala na pouhopouhých pět procent. V obci, kde pravice ve sněmovních volbách léta získávala absolutní převahu. Jenže ztracenou pověst ani ideové souznění nenahradí.

V sázce je důvěryhodnost ODS, ale i jejího předsedy Nečase

Premiér a předseda ODS Petr Nečas si výsledky voleb vykládá v zásadě správně. Opravdu je to otázka důvěryhodnosti jednotlivých politiků. Je ovšem potřeba dodat, že ve hře je i důvěryhodnost samotného Nečase. Jeho sliby, že stranu zbaví všemožných zlatokopů, byly jednoznačné. A volby mu ukázaly, že pro potenciální voliče ODS je to téma skutečně podstatné.

Ukázkovým příkladem mohou být výsledky voleb v jednotlivých částech hlavního města. Někteří starostové ODS získali čtyřicet procent hlasů, jiní s bídou dvacet. Program byl podobný, kampaň skoro stejná. Rozdíl byl právě v pověsti.

Nečas může být sebeúspěšnějším reformátorem ve vládě, ale pokud bude mít jeho strana tak bídnou pověst, jakou si za léta získala na pražském magistrátu, v Liberci, Karlových Varech a na dalších místech, voliči mu to nezapomenou.

Pro premiéra výsledek komunálních voleb znamená, že se vedle řízení vlády bude muset důkladně věnovat také nevďěčné hygienické práci ve vlastní straně. Jestli se to může podařit, je zatím ve hvězdách.

Faktor John a výbuch Věci veřejných

Dobrou pověst však neztratili jen protřelí radniční šíbrí z ODS. Do značné míry o ni přišly i takzvané „nové strany“, zejména Věci veřejné. Ty teď chtějí analyzovat na ideové konferenci, proč dopadly ve volbách tak bídně. Verbální mlhu o tom, kolik mají mandátů, na propadáku nic nezmění. Politici této strany teď přemítají o tom, zda nebyli jejich ministři

v úsporách až moc razantní nebo zda nedoplácejí na účast v Nečasově vládě.

Kdyby si věčkaři na ideové konferenci pustili sestřih vystoupení předsedy Johna za čtyři měsíce od sněmovních voleb, mohli by si s analýzou ušetřit čas. John, který zřejmě na jaře u mnoha voličů vyvolal naději, že to bude dělat jinak a lépe než ti tolikrát omílaní dinosauři, nejspíš už o dobrou politickou pověst nenávratně přišel. Politika mu vůbec nejde a role upovídaného kovboje voliče zjevně neoslnila. V Praze 5, kde kandidoval, dostal méně hlasů než málo známí kandidáti před ním i za ním.

Přidáme-li k tomu vysokou míru závislosti strany na kádrech přicházejících z bezpečnostní agentury ABL, je skepse voličů, kterou dali najevo o víkendu, do značné míry pochopitelná.

Varování pro ČSSD a TOP 09

Sociální demokraté, kteří si v komunálních volbách výrazně pomohli, by si měli na svou dobrou pověst dávat také velký pozor. Na řadě problematických radnic dosud působili v rámci velké koalice a měli spíše štěstí, že na ně nebylo vidět tolik jako na dominantní ODS, což se teď na mnoha místech změní. Už nebudou nenápadnými asistenty, za jejichž tichého přispění se rozdávaly zakázky sponzorům a známým. Najednou to budou jejich politici, kteří budou vidět v čele a na které budou mířit otázky, proč, komu a za co dávají vydělat. Navíc z dob, kdy ČSSD vládla na úrovni celostátní, víme velmi dobře, že tato strana rozhodně není imunní vůči kouzlu moci, peněz a zájmových zakázek. Nemusíme hned připomínat Stanislava Grosse, stačí vzpomenout třeba jen na problematickou dálnici D47 do Ostravy nebo na dnes již pozapomenutý projekt Internet do škol.

Pokud nechce ČSSD dopadnout za čtyři roky stejně nebo hůř, než dopadla ve velkých městech letos ODS, měla by brát touhu voličů po politicích s dobrou pověstí velmi vážně.

Totéž samozřejmě platí i pro TOP 09, protože ani její politici nejsou všichni zdaleka nepopsanými listy bez minulosti a pražský i zlínský magistrát v sobě skrývá řadu velkých lákadel. Pro TOP 09, která se ostře vymezovala zejména vůči praktikám pražského magistrátu, je pak jakékoli selhání dvojnásobnou prohrou.

Zdá se totiž, že vzednutí odporu českého voličstva proti šíbrům všeho druhu zřejmě nebude jen sezonní záležitostí. Lidé si na jaře vyzkoušeli, že to, co je štve, mohou alespoň částečně změnit. Teď si při volbách na radnice ověřili, že to opravdu funguje. A nově nabytého pocitu voličské moci se zcela jistě nebudou chtít vzdát.

Robert Čásenský

ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ

*Otiskujeme ukázky ze vzpomínek volyňské Češky Marie Bratrů na život, který prožívala na Ukrajině a na Sibiři v období kolektivizace a v dění, které pak následovalo. Pro tisk je připravil historik Vladimír Hostička, který se sám na Volyni narodil a zabývá se pronásledováním volyňských Čechů v Sovětském svazu. Text, který Vl. Hostička opatřil vysvětlivkami, přebíráme ze sborníku *Za svobodu a demokracii I – Odpor proti komunistické moci, EH v ČR, 1999.**

BRATRŮ MARIE, ZÁPISNÍK. (ROK 1988-1989)

Když se psal rok 1928, stalo se něco hrozného co, už znamenalo Marii (autorka o sobě často píše ve 3. osobě – VI. H.) celý život, stalo se to v zimě, v to léto (!) před tím to bylo ještě dobré jen sem tam se proslýchalo že má přijít něco strašného, ale žádný (nikdo) nevěděl co. Pak se stalo, v ten čas k nám na Vysokou jezdil Vladimír bratranec ze Žitomíra, oni tam bydleli, od Vladimíra matky sestry syn (tedy Vladimírův bratranec – VI. H.) vystudoval stavebního inženýra, a proto on něco věděl, a tak nám posledně řekl bude se dít něco hrozného, ale neřekl co, on byl svobodný, chodil mezi nás mladé, on uměl stepovat a zpívat a pěkné anekdoty vyprávět, uměl nás bavit – taky je tu v Čechách – ve městě se člověk doví víc. V únoru roku 1928 jednou v noci sebrali veškeré (všechny) hospodáře, kteří byli nejzamožnější, samozřejmě i mého otce. A zavřeli je v Žitomíru do žaláře, tam je nechali až do podzimku, na podzim je všechny odvezli na Sibiř, do Taškentu.

Rodinám všechno konfiskovali, a dali, jak (si) pamatuji, asi tři hektary pole, až někde hrozně daleko, a nezpracovaná půda, a tam si dělejte jak můžete, to bylo to léto a na podzim přišlo to, soupis rodin, a že je budou odesílat za muži, a můžou si vzít to, co unesou. Marie (tj. autorka těchto stránek) byla ještě svobodná. Chodila sem už dva roky s Vladimírem Hrdinou. Na vysídlení byl jen jeden týden času, samozřejmě, byla sem také v seznamu na vysídlení. Co teď (?) V ten čas byl u Hrdinů na návštěvě strejda Bubák z Kyjeva, večer přišel k nám a říkal mamince jak to udělat, aby sme Mařenku zachránili pro Vládu, že žili tam doma, a že se jako dohodli, jestli maminka souhlasí, že si mě Vladimír někde schová u tetičky v Baranovce. Dovedu si představit, jak matce bylo se rozhodovat, (měla) jednu (jedinou) dceru, ale přece souhlasila, to bylo tenkrát hrozný, druhý večer přišel Vladimír a strejda, maminka nás oba vzala do mého pokoje. Klekli sme a dala nám své požehnání, to byl můj poslední den doma. Moje šaty a peřiny večer Vladimír odvezl k nim a časné ráno jel s tím do Žitomíru, kde sme měli smluvený sraz. Poslal to poštou a mně posadil do autobusu, do Beranovky.

Marie vyšla naposledy z domu večer do města Žitomíru. Šla sem, když už bylo opravdu pozdě a tma, prosila sem o nocleh v jedné vesnici, že sem učitelka, jestli by mi nechali přenocovat, že brzy v noci vyjdu. Vystlala mně (patrně hospodyně – VI. H.) do nejlepších peřin a já ve tři hodiny ráno sem vyšla. Jak tak (j)du po silnici co vedla do města, už jel nějaký hospodář na trh, poprosila sem ho, on mně svezl až do města. Tam už mě čekal Vladimír. Mého otce sestru (teta) – menovali se Pytlíkovi – dopadli také tak. Měli dvě děti, Mařenku a Kseňu, jen (ji) nevyslali, nechali ji dožít v té naší vesnici, dávali ji litr mléka a živobytí. Ta chudák zůstala na stáří sama, a ještě dosti dlouho žila. Já sem později za ní jezdila (tj. na Vysokou–Českou – VI. H.)...

Kapitola II. Psal se rok 1929

Když sem přijela do Beranovky k tetě to byla zase jedna kapitola sama pro sebe, ale daleko (zdaleka) se nekončí, ani sem si to nedovedla představit co se může stát. Marii bylo už 20 let.

Po odchodu Marie z domu byla (po ní) velická scháňka, ale nikdo nevěděl kde je. Vladimír Hrdina, aby zakryl (utajil), dal se dobrovolně do uhelných dolů, aby měl možnost se dostat za mnou. Jak sme se od něho dozvěděli, dařilo se mu tam zle, stále tam byly nehody, pobyl tam šest týdnů, pak sme mu napsali, aby přijel.

U tety v Beranovce sem pobyla 3 měsíce, nelegálně. Přespávala sem u jednoho sedláka, neb teta měla na bytě jednoho NKV co byl po těch (přes ty) vysilkách, tomu mě nemohla teta ukázat.

Rodiče Hrdinovi zůstali v té vesnici, mezi tím mladší jeho bratr odjel do Kyjeva, poté i jeho mladší sestra Mařenka, doma jim zůstala jen Helenka, ta moje kamarádka, ta se po čase vdala, měli (s mužem) dvě děti. Ostatní rodiny co byli v seznamu na vysilku na Sibiř už odsunuli. Ale po Marii Hellerové stále pátrali, jak nám sdělovali rodiče Hrdinovi. Teta Sicinská neměla své děti, ale vzala si synovce za svého, on měl známost, Polku. Žila tam i s matkou v té vesnici, tam

Masarykův lid

sem ponejvíce trávil čas – četla polské knihy, pak se vzali a dopadla tak jako já. Přijela sem do Čech, také jen s dětmi, též ji muže sebrali ... Jak čas utíkal, tak jsme měli zprávu od Hrdinů, že už se něco proslychá, že je to Vladimíra práce. Rozhodli sme se, že napíšem Vládovi, aby přijel, a tak se stalo. Přijel, k nepoznání, celý černý, plné pory, ucpané tím prachem, první naše setkání bylo to samé, stalo (se) jednou za život, padli sme si do náruče a já omdlela, už sem nevěděla nic, nevím jestli to bylo z radosti, takové bylo naše setkání. Když se Vladimír dal do pořádku, teta nás představila svému nájemníku, že přijel plemjannik s ženou, bylo to už lepší, ale ten pocit trval jen dva dny.

Dostáváme telegram od Hrdinů: ihned odjeďte z Beraňovky, už vědí, že tam je Marie. Ihned by mě hnali za rodiči, neb sem byla ještě Hellerová. Na ráno sme se spakovali a odjeli sme do Kyjeva, kde byli Vladimírovi příbuzní, asi pět tet provdaných, a my jsme zajeli k tetě Bubákové, co nám ten strýc dopomohl z té situace, když byl u nás v té vesnici Vysoké na návštěvě. Teta zrovna neměla žádný byt volný, sic měli dva domy. Ale druhá teta, Adamová, bydlela vedle. Měli dvě dcery, Aničku a Toničku. Anička chodila už do gymnasia, starší studovala medicínu a mladší ještě (chodila) do měšťanky (podle toho by ty dcery byly tři – VI. H.), a zůstaly v bytě samy. Rodiče jim také vyslali na sever, a to zase z jiného důvodu, že se u nich stavěl Slanský. A tak sme bydleli s nimi. Já na černo, nemohla mě přihlásit, neb já neměla žádné doklady. Vladimír se přihlásil a našel si práci a šel dělat do nějaké přádelny, po čase se dostal do závodu Bolševik, tam pracovalo pět tisíc dělníků a tam byl zaměstnán jako údržbář strojů. Já sem řekla strýci, že mám veškeré doklady v Moskvě, neb už sme měli vyhotovené pasy. Než se to všecko stalo, žádal můj otec o českou příslušnost a veškeré naše doklady byly v Moskvě. Strýček mi tam napsal a oni mi poslali můj křticí (tj. křestní) list, jenže ho neposlali na méno dědečka, je vidět jaký tam měli pořádek, místo Josifovna (napsali) Aleksandrovna. Tam v Rusku na to méno po otci kladou velký důraz, ale mně nevadilo, a tak co sem byla ještě v Rusku, psala sem se Aleksandrovna místo Josifovna, můj otec se menoval Josef a dědeček Aleksej. My už sme měli hotové (a) připravené pasy, ale stalo se co sme nečekali a už sme je ani nemohli vyzvednout. Oni v ten čas všichni lidé chtěli už pryč, já byla ráda, že mi ten křticí papír poslali, mohli sme se s Vladimírem vzít.

To už se psal rok 1930. Když sme se mohli vzít (30. 3.), už sem se psala Hrdinová, Marii (tj. autorce – VI. H.) bylo 21 a Vladimírovi 26 roků. A začal náš společný život, stále sme bydleli společně s těmi sestřenicemi, ony měly ještě nějaké brambory, tak sme se s nimi přiživili, bratrance žena nám dávala oběd, platili sme ji 150 rublů měsíčně za obědy

.....

V roce 1933 byl v Rusku hrozný hlad, lidé umírali. Šel člověk po ulici, třeba ležel člověk mrtvý, a pomoci mu ne-

mohl. My sme přežili jen o suchých fazolích, co nám rodiče Hrdinovi posílali. Třeba týden sme jedli suchý fazole, a byli sme rádi, že je máme, jinak nevím jak by sme ten hlad přežili. Chleba, ten byl na lístky a to jen dvě stě gramů/, a nebyl. To se šlo do fronty. Já šla jednou ve tři hodiny ráno, nedostalo se na mě, dávali jen půl kila. Přišla sem ráno s prázdnou, to byl pro nás hrozný život... (Roku 1936 se pisatelce těchto řádků narodil syn. Dále pokračuje zápis, jak uvádím). Rok poté jsme ještě žili v klidu u tety, za rok a měsíc se to stalo. Měla sem jen dva týdny před porodem, někdo ráno klepe na okno, a to přišlo Gepeu a sebrali mi manžela. S chytrou (tj. rychle – VI. H.) ať se obleče a de s nimi do závodu. On se oblékal do pracovního a oni mu říkají: oblečte se dobře. Jak toto řekli, já mu říkám: Vládě, ty už nepřijdeš. A on se ještě jednou ohlédl na mě, já držela jedno dítě na ruku a druhý se narodilo za dva týdny po jeho odchodu, a to bylo naposledy co sem ho viděla. On se ještě obrátil, políbil nás. Vedle stál jeho bratr a on mu říká: neobižaj Marusu, aby mi neublížoval. To byla jeho poslední slova, a dveře se zavřely. Mně všechno zapečetili a ze šuplete mi vzali krabičku se šperky a řekli, že mi ji nedají, že to přijde státu, a zavřeli přede mnou, málem mi neurazili nos.

Já říkám: z čeho budu žít, oni: pojděte rabotat. Když sem se vrátila, zašla sem za tetou, sedím na židli a pláču. Teta se ptá co je, já sem jí to vše řekla a říkám jí, teto, já (j)du skočit pod vlak, to sem řekla. A ta teta přišla ke mně a řekla: „Mařenko, to nesmíš udělat. Ty musíš teď žít pro ty dětičky.“ Ta slova, ta mě snad zachránila, a ani nevím jak to na mě zapůsobilo. Když se 19. 11. 1937 narodila dcerka, tak sem začala pátrat o muži, kde je. Veškeré prokuratury sem obchodila a stále marně. Tak sem pak ještě šla na vojenskou prokuraturu a tam mi řekli: Váš muž je odsouzený na pět let za kontrarevoluci a je už vyslán. Už mi nezbývalo, jen čekat, s tím, že je už pryč. Přišel rok 38 a květen měsíc a Marie dostává dopis od muže z Moskvy. Píše: stojíme tu už dva dny a vezou nás do Vladivostoku a pak na Kolymu, na ostrov. Napsal to na knížečce, co se někdy balili cigarety, tu celou popsal, dal do obálky a hodil z vlaku ven a prosil dobrého člověka, aby to poslal na tu adresu. Tak sem se dověděla, kde je, celý ten čas byl stále v Kyjevě, ve vězení. A pak ještě jeden dopis napsal, jeho rodičům z Vladivostoku, že je už vezou na tu Kolymu.

Tím se voda po nich slehla, žádný (tj. nikdo – VI. H.) se nedozvěděl, kde a jak zahynuli. Proslychalo se, že někteří tam ani nedojeli ... a kdyby dojeli, déle jak tři měsíce tam nevyžili. Vladimír píše: prozatím sem živ, ale nevím, jak to bude dál, vezou nás do Vladivostoku a pak na Kolymu. Já už nic nebudu potřebovat, všechno po mně rozdej, ale ten černý oblek si nech.

(dokončení příště)

Masarykův lid

3 ARCHIVU

Uveřejňujeme obsažný dodatek zápisu výsledku dr. Josefa Čupery, tajemníka poslaneckého klubu národněsocialistické strany, který v následných procesech po procesu s Miladou Horákovou byl souzen v procesu druhém. Záznam leccos prozrazuje ze zákulisí národněsocialistické strany i z Čupera taktizování, jak obstát v komunistických očích. Po únoru 1948 patřil do tzv. politické šestky, což ho přivádělo do styku s Miladou Horákovou. Obdržel trest doživotí, po 14 letech byl amnestován. Zemřel 1973 ve věku 65 let.

Dr. ing. Emanuel Šlecht, o němž se v záznamu hovoří, byl od února 1948 členem Ústředního akčního výboru NF a předsedou „obrozené“ nár. soc. strany s názvem Čs. strana socialistická.

V padesátých letech zastával post ministra techniky a později ministra stavebnictví. Jeho ambiciózní manželka byla v předsednictvu ČSS, byla předsedkyní ústřední komise žen, až do r. 1959 vedla Melantrich a jeho tiskové orgány.

V březnu 1960 za podivných okolností manželé Šlechtovi spáchali sebevraždu.

Krajské velitelství státní bezpečnosti
v P r a z e .

Dne, 2. I. 1950.

Č. j.:

D o d a t e k k z á p i s u ,

sepsaný dnešního dne u zdejšího velitelství a obviněným

Dr. Č u p e r o u Josefem, nar. 9. II. 1908 v Tišnově, tajemníkem klubu poslanců strany nár. soc. bytem Praha II., Růžové ul. č. 7.

Jmenovaný po obeznámení s předmětem výsledku a po upozornění, aby uvedl pravdu dodatkem uvádí:

K v ě c i :

Celý podzim 1947 bylo nám v poslaneckém klubu strany nár. soc. známo, že se naše vnitropolitická situace přiostrhuje, jak tomu bylo v případě milionářské dávky, spory o projev důvěry min. Dr. U r i š o v i , v jeho zemědělských osnovách, jakož i zastavení důležitých vládních prací. Z celé této situace bylo zřejmé, že vnitropolitická situace ve vládě spěje ke prisi. V kruzích strany nár. soc. převládal názor, že komunisté se budou snažit, nějakým politickým manévrem prosadit, aby ministři, kteří byli ve vládě, za stranu nár. byli vyměni a byli tam se strany nár. soc. delegováni opravdoví socialisti, kteří by byli levicového směru a kteří by souhlasili se splněním košického vládního programu do důsledku. Tyto domněnky byly potvrzovány, také tou okolností, že strany KSČ svolala na konec února sjezd závodních rad a na začátek března 1948 sjezd zástupců odboček JSZ do Prahy, kde se mělo jednat o další znárodnění našeho průmyslu a obchodu a o zemědělských osnovách ohlášených min. Dr. U r i š e m , tak. zv. Hradeckého programu. V předsednictvu strany a v posl. klubu nár. soc. převládal názor, že tímto způsobem chtějí komunisté dosáhnouti schválení shora zmíněných osnov a znárodnění tím způsobem, že ministři strany nár. soc. kteří toto jednání mařili, budou tlakem veřejného mínění nuceni toto schváliti. O demisi vlády nebylo v poslaneckém klubu a také v předsednictvu strany nic známo a když demise byla podána, bylo to největším překvapením a před-

Četl a podepsal :

Masarykův lid

1835 277

2.strana dodatku o zápisu obviněného Dr. Josefa Č u p e r y . 84

mětem velké kritiky v řadách našich poslanců, z nichž mnozí nesohlasili s postupem jednání našich ministrů ve vládě a hlavně, že poslanecký klub nebyl předem informován o podání demise.

Po demisi vlády nastala všeobecná dezorientace v poslaneckém klubu a proto jsem z vlastního podnětu svolal schůzky poslaneckého klubu, na 9.- hod.ráno, která se měla konati před schůzí ústředního výboru strany nár.soc. a která se měla konati v poledních hodinách téhož dne. Na této schůzi poslaneckého klubu měli ministři zdělití důvody podání demise, dříve než-li by tak učinili v plénu ústředního výboru strany. Schůze v klubu poslanců se však nekoňal, poněvadž místopředsedkyně Z e m i n o v á jí osobně odvolala, jako zbytečnou.

Ve schůzi předsednictva strany podali odstoupivší ministři zprávu v tom směru, že jejich demise byla nutna, aby si vynutili respektování vlády ve věci policejních důstojníků, o nichž byl v té době ve vládě spor. Ve všech jejich referátech bylo zdůrazňováno, že prezident B e ě š s jejich demisí, nejen souhlasí, ale, že je k této demisi přímo nabádal a také slíbil, že jejich demisi nepřijme a vládu novou, že nebude jmenovat. Dále bylo zdůrazňováno, že s tímto stanoviskem souhlasí také soc.dem., třebaže nepodali demisi, jakož i lidivci a slovenští demokraté. Zároveň tito ministři žádali, aby jejich postup byl ústředním výborem strany dodatečně schválen. Při vzniklé diskusi upozornil Dr. N e u m a n na vážnost situace a doporučoval, aby byl vyslán zástupce strany, kterým měl být D a v i d, k jednání o sestavení nové vlády, případně o vyřešení celého sporu. O jeho návrhu však nebylo vůbec hlasováno a Dr. H o - r á k o v á vznesla přímý dotaz na Dr. N e u m a n a, zda s ním bylo jednáno z komunistické strany a kdo s ním jednal o přijetí min.křesla pro jeho osobu a jak se on rozhodl. Dr. N e u m a n odpověděl, že s ním v této věci jednáno bylo, osobu však neřekne, poněvadž se zavázal, že tuto neprozradí a v případě nabízeného jemu min.křesla, že se podrobí pres.republiky. Tato jeho prohlášení vzbudilo určité rozrušení a odpor k jeho osobě a Dr. N e u m a n ihned odešel. Po odchodu Dr. N e u m a n a byl vznesen dotaz, aby se každý s kým bylo jednáno ohledně členství v nové vládě přihlásil. Pokud se pamatují přihlásil se Dr. B u r i a n a posl. N e d o m a, kteří oznámili, že s nimi v tomto směru jednáno bylo, avšak nabídku odmítli

Četl a podepsal:

Čupera

Masarykův lid

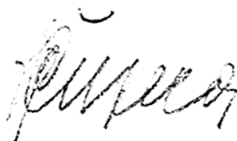
1036 ZF0
P5

3.strana dádatku o zápisu obviněného Dr. Josefa Č u p e r y .

s tím, že sami o sobě nemůžou rozhodovat. Na dalším pořadu byla účas některých poslanců, případně členů, na schůzi závodních rad pražských, za jejíž účast měla býti Dr. P á t k o v á ze strany vyloučena, poněvadž tam ostře vystoupila proti Z e n k l o v i, když kritizovala jeho celý politický postoj. U poslance K o b y l k y se to odbylo důtkou, poněvadž tento nevystupoval na schůzi záv. rad proti vedení strany nár. soc. Poslanec N o v á k vyšel za svou účast na sjezdu záv. rad beztestně, protože ohlásil předem svoji účast a byl tam, jako pozorovatel. Jako jeden z posledních bodů bylo rozhodnutí ústředního výboru strany nár. soc. o účasti členů strany v nově se tvořících AKČNÍCH VÝBORECH. Po zprávě jednoho min. pravděpodobně R i p k y, v níž prohlásil AV za nástroj komunistického režimu, byl odhlásován naprostý zákaz vstupu členů strany nár. soc., do těchto výborů, s tím, že každý kdo tak učiní se automaticky se strany vylučuje. Vzhledem k tomu, že noviny nevycházeli, nebylo toto rozhodnutí širšímu členstvu známo.

Druhého dne po zasedání ústředního výboru strany nár. soc. pokud si pamatuji bylo to ve středu, byl jsem pozván do poslaneckého klubu KSČ, k Dr. R a t t i n g e r o v i, u něhož byl také přítomen Dr. C s a b a n. Po čtyřhodinové rozmluvě, v níž bylo probráno a kritizováno vedení a chyby strany, jakož i jednotliví poslanci a ministři, kteří vedli špatnou politiku, bylo mi vytýkáno, že se žádný z poslanců strany nár. soc., přes osobní jednání Dr. R a t t i n g e r a nepřihlásil do obrozené NĚRODNÍ FRONTY a nebyl ochoten převzít funkci zástupce poslaneckého klubu v nově se tvořícím AV parlamentní NF. Dr. R a t t i n g e r a a Dr. C s a b a n a jsem upozornil na usnesení ústředního výboru strany nár. soc. a o usnesení zákazu vstupovati do AV. Když jsem byl po tomto rozhovoru Dr. R a t t i n g e r e m vyzván, abych během dvou hodin jmenoval některého zástupce našeho posl. klubu do AV parlamentní NF, jsem poukázal na krátkost této lhůty a přislíbil jsem mu, že okamžitě svolám na některý příští den poslanecký klub a že se vynaznaším, aby došlo k rozhodnutí, aby přes zákaz ústředního výboru strany, vstoupil posl. klub do obrozené NF a aby vysla své zástupce do AV parlamentní NF a současně, aby si zvolil svůj akční výbor.

Četl a podepsal:

Masarykův lid

JB

4.strana dodatku o zápisu obviněného Dr.Jesefa Č u p e r y .

Přesto, že jsem nebyl oprávněn svolati schůzi posl.klubu učinil jsem , tak svým jménem.Schůze se sešla v pátek v 9.-hod. a já jsem na této schůzi přečetl dopis odstoupvích ministrů, v němž se vzdávali , po jmenování nové vlády, všech funkcí ve straně a dávali je k dispozici posl.klubu.Po přečtení tohoto dopisu jsem přednesl referát, v němž jsem žádal přítomné poslance,aby vzhledem k tomu,že jmenováním nové vlády za níž stojí většina poslanců všech politických stran, vstoupili do obrozené NF a jmenovali své zástupce do AV parlamentní NF a současně si sválili svůj akční výbor posl.klubu. Můj návrh byl přijat velmi zamítavě a kriticky a bylo mnoho hlasů , které volali o vstupu do opozice, nebo o vzdání se svých mandátů,nebo alespoň o vyslovení obstrukčních řeší na znamení nesouhlasu s nově se utvořenou vládou. Přes silnou opozici se mi nakonec podařilo svým zásahem přesvědčeti přítomné posl. o nutnosti přijmouti mou přednesený návrh. Po pětihodinové debatě byl můj návrh přijat jednomyslně a byli jmenováni tři zástupci do AV parlamentní NF. a současně byl zvolen 12-ti členný AV posl.klubu.Tímto se mi podařilo splnit slib, který jsem dal Dr.R a t t i n g e r o v i.

K tomu podotýkám, že svůj návrh se mi podařilo prosadit, tím způsobem, že jsem zadržel a nedal na pořad dopis podepsaný Dr.S t r á n s k ý m a doporučen všemi odstoupivšími ministry, který byl adresován posl.klubu a v němž byli všichni poslanci vyzváni, aby vstoupili do opozice, případně, aby se vzdali svého poslaneckého mandátu, nebo alespoň pronesli v poslanecké sněmovně řeč, na znamení svého protestu proti nové vládě a při hlasování důvěry této nové vlády, aby buď hlasovali proti, nebo se zdrželi hlasování, nebo před hlasováním odešli a tím vyjádřili svůj protest.Důvod proč jsem dopis odstoupších ministrů zadržel a že jsem prosazoval a prosadil vstup poslanců do obrozené NF, mám-li se úpřímě priznati byl ten, že po uvážení celé naší vnitropolitické situace jsem viděl , že neučiním-li tak, mohlo by dojít po záporném postoji poslanců k bratrovražednému boji.Uvědomil jsem si vážnost situace a také jsem si byl dobře vědom toho, že v budoucnosti mi bude tento můj postup vytýkán našimi členy, jako že jsem byl náhončím komunistů, což se potom také o mě skutečně vyprávělo a z tohoto důvodu mě chtěl nový min.Š l e c h t a z

Četl a podepsal:

Masarykův lid

1033 *27/9*

5.strana dodatku o zápisu obviněného Dr. Josefa Č u p e r y .

mé funkce tajemníka odstraniti. Toto se mu nepodařilo a jeho záměr byl zmařen ~~a jeho úmysl~~, když se mě zastali činitelé z řad KSČ. Za svou práci v parlamentě a za svůj kladný postoj v únorových událostech, jakož i za to, že jsem svou činností v parlamentě přiměl i neprověřené poslance naší obnovené strany, čes. socialistů, že hlasovali pro vládní osnovy a novou ústavu, jsem obdržel výslovné pochvalné uznání od AV parlamentní NF, což bylo nejlepší uznání, mohu říci z řad KSČ; za práci, kterou jsem pro novou vládu vykonal ve své funkci tajemníka klubu posl. strany čes. socialistů. Dr. R a t t i n g e r e m mi bylo také před volbami 1948 nabídnuto, abych kandidoval na poslance naší obnovené strany, což jsem s povděkem odmítl a pokázal jsem mu na to, že moje kandidatura by vzbudila velkou nelibost v řadách naší obnovené strany a hlavně u min. Š l e c h t y, který mě všude znemožňoval tím, že o mě prohlašoval, že jsem komunistickou buňkou v naší straně.

Při určování ústředního přípravného akčního výboru obnovené strany a při sestavování prohlášení této strany, bylo uvažováno o tom kdo má být předsedou nové strany čes. socialistů. Všeobecný názor poslanců byl, že této funkci se má ujmouti dosavadní místopředseda této strany, Jožka D a v i d, o kterém se soudilo, že je to jediný člověk, který není zatížen politickou minulostí a který má velký vliv na naše straníky a je také jistě přijatelný straně KSČ. D a v i d však se svým rozhodnutím váhal a účastníci se rozešli bez jakéhokoliv rozhodnutí. Byl jsem poslanci vyzván, abych dle možnosti na D a v i d a působil, aby tuto funkci přijal. Toto jsem učinil a po dvou hodinové rozmluvě, když jsem mu vysvětlil závažnost politické situace a poukázal mu na tu okolnost, že je jediným člověkem, který má důvěru všeho našeho členstva, mojí nabídku přijal a souhlasil, abych jeho souhlas ihned oficiálně oznámil. Ihned jsem telefonoval min. Š l e c h t o v i, který mi však odpověděl, že je již pozdě a že byl on sám určen za předsedu strany čes. socialistů. Toto bylo pro mě velmi nepříjemné, poněvadž jsem to musel oznámiti D a v i d o v i a což byl vlastně políšek pro D a v i d a. Z toho také soudím, že to byl hlavní důvod proč se nezúčastnil žádné další politické činnosti. Dle mého názoru byla toto největší chyba, která se mohla státi, že D a v i d, který jistě měl největší vliv na

Četl a podepsal:

Čupery

Masarykův lid

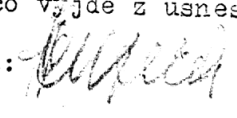
1039

EJ

6.strana dodatku o zápisu obviněného Dr. Josefa Č u p e r y . JJ

všechny býv. členy strany nár. soc. mohl tyto svým příkladem a svou osobností strhnouti k aktivní činnosti a spolupráci v obrozené NF, což se mi na mnoha schůzích strany čes. socialistů potvrzovalo.

K osobě ministra Š l e c h t y , který má dle mého za úkol převést stranu čes. socialistů do strany KSČ, uvádím, že tento je pro tento úkol jako předseda strany čes. soc. nejméně vhodný a celou svojí politickou činností a svým osobním jednáním tuto myšlenku jen poškozují. Výplývá to z celé jeho politické činnosti, kde na oficiálních schůzích a projevech zřetelně nutnost nynějšího politického vedení, kdežto na druhé straně, mezi kruhem svých přátel prohlašuje, že s komunisty se to musí umět válet. Toto také prohlašuje jeho manželka, která jej ispiruje a je hlavním iniciátorem celého jeho politického vedení. Je samozřejmé, že tento jeho postup v celém politickém vedení nezůstane před širokou naší veřejností ukryt, což má potom za následek pasivitu členstva strany. Jeho manželka, která byla zaměstnaná na min. informací, po svém odchodu snad prohlásila, že ona si nemůže dovolit, přesto, že její manžel je ministrem, zůstat bez zaměstnání. Nějakým záhadným způsobem se stala ředitelkou nakladatelství "MELANTICH", kde je její měsíční příjem odhadován na 25.000 Kč měsíčně, kromě příjmů dalších, což je dalším nepřijemným zjevem v politickém životě, zvláště, když je všeobecně mezi členy strany znám její postoj k otázce socialismu. Jednou z největších chyb celé kliky min.-Š l e c h t y je ta skutečnost, že vůbec nepřipustí k politické činnosti staré politické činovníky levicového smýšlení, jako to bylo v případě D a v i d a a mnoha jiných osob, kteří by byli i straně KSČ přijatelní a kteří mají velký vliv na kádry strany čes. soc. Svým jednáním se snaží min. Š l e c h t a všechny tyto osoby na politickém poli znemožnit a pod různými záminkami odstranit, což má potom za následek ten, že v nižších vrstvách strany to vypadá, tak, že tito lidé jsou znemožňováni komunisty a tím vlastně poškozují jméno a celou politiku strany KSČ. Toto se mi také potvrdilo na mnoha schůzích a školeních, kterých jsem se v Čechách a na Moravě zúčastnil. Byl na mně vznesen několikrát dotaz na těchto schůzích proč jsou starší funkcionáři vylučováni s činností a všeobecný názor u těchto drobných lidí je ten, že se to děje záměrně z podnětu KSČ, což má potom za následek odpor ke všemu co je i dobré a co vyjde z usnesení

Četl a podepsal:

Masarykův lid

287
89

~~1040~~

7.strana dodatku o zápisu obviněného Dr.Josefa Č u p e r y .

naší vlády.O manželce min.Š l e c h t y bych chtěl podotknouti, že tato je pokládána za největší makléřku současné politické doby u nás.V jejím bytě jsou pořádány společenské besedy,kde se vlastně dělá politika strany čes.soc.Své politické machle dělá s ředitelům tisku J í š e m , který je snad jejím bývalým milencem,dále Dr.H u l í n s k ý m a v poslední době k nim přistoupivším poslancem V a n d r o v c e m .Jejích zásahy jsem počítával především já sám na sobě,když jsem měl být z jejích popudů odstraněn z místa tajemníka klubu poslanců,pod záminkou, že jsem měl říci o řediteli J í š e m , ve schůzi předsednictva klubu,že má mít styky se západem,což sám vyvrátil tím,že v předsednictvu strany řekl,že odstranění moje osoby je nutné, protože mám styky s komunisti a že jsem o ně opřen.Rovněž,tak je tomu v případě Dr.K l i n g e r a , gen.tajemníka strany čes.socialistů,kterého chtějí pod různými nešťastnými záminkami zbavit této funkce a dosadit tam člověka svého.Takovýchto případů by se dalo jmenovat celá řada a jako příkladem uvádím Dr.P á t k o v o u , která byla přinucena ustoupiti z místa předsetkyně žen a přenechat toto místo Š l e c h t o v é ,jako úřadující místopředsetkyni, přestože Dr.P á t k o v á musela z taktických důvodů formálně zůstat předsetkyní.Poslední případ je min.N e u m a n , proti kterému je namířena veškerá její nešťastná kampaň a která vyvěrá z pobytu našich ministrů v Moskvě,kde byla N e u m a n o v i snad věnována větší pozornost, nežli min-Š l e c h t o v i .Opravdový důvod však bude asi v tom že některý z kruhu osob kolem min.Š l e c h t y se chce stát ministrem.Dále je o Š l e c h t o v i známo,že jako předseda hospodářské rady strany nár.soc. byl zodpovědný za hospodářskou politiku strany a také dával různé návrhy pravicového zaměření do předsednictva strany a Z e n k l so v hospodářských otázkách obracel na Š l e c h t u .Z této funkce Š l e c h t y ý vyplývali všechny politické boje,které měla strana KSČ se stranou nár.soc. před únorem 1948,protože jestli nebyl i jejím tvůrcem on,tak byl jako předseda hospodářské rady strany , za ně plně odpovědný a byl o nich podrobně informován a musel je schválit.

Četl a podepsal:

[Signature]

Masarykův lid

104T 206

8.strana dodatku o zápisu obviněného Dr. Josefa Č u p e r y . 90

Závěrem bych chtěl podotknouti, že veškerá ileg. činnost, pokud jde o straníky nár. soc. vyplývá z neodpovědné politické činnosti min. Š l e c h t y , jako předsedy čes. soc. strany. Tím, že odstraňuje a je možno říci, že přímo znemožňuje staré přísl. strany nár. soc, kteří jsou i straně KSČ přijatelní a tím, že dosazuje jemu oblíbené lidi, ve kterých mu nehrozí konkurence, avšak kteří nikdy nezásakají důvěru straníků, ba možno říci naopak, že na tyto lidi se všeobecně pohlíží, jako na náhončí a agenty KSČ, kteří za peníze prodávají kůži našich lidí. O tomto jsem se nejlépe přesvědčil, jak ve své funkci tajemníka poštaneckého klubu, když mi jednotlivý poslanci hlásili jaká je politická situace v jednotlivých krajích a také když jsem byl na přeškolovacích přednáškách v jednotlivých městech v Čechách a na Moravě. Z toho vyplynula později moje ileg. činnost, když jsem vešel ve styk s ing. Š o b r e m , Dr. N e s t á v a l e m , Dr. H o r á k o v o u , Dr. R a č a n s k ý m a D l o u h ý m , tím že jsem se snažil organizovati krajské důvěrníky, aby tito ovládali kádry strany nár. soc, aby tito nevyvíjeli žádnou ileg. činnost, za tím účelem, že jsem byl přesvědčen, že v dohledné době se politické poměry změní natolik, aby se strana nár. soc, znovu uplatnila. Bohužel v této činnosti jsem později zašel, tak dalece, že jsem úkoly, které jsem některým důvěrníkům nanесl, nebyl s to kontrolovat a zvládnout a tím jsem se dostal do rozporu se zákonem, jak to osvětlím v protokole jiném. Dle mého názoru ileg. činnost našich straníků bude stále vzrůstat do větších rozměrů, zvláště nyní, když mezinárodní politická situace je dosti přiosřena, dokud vedení strany čes. soc. nebude vyměněno osobami jinými, kteří mají vliv na její kádry a mají její důvěru, která nynějším vedoucím strany čes. soc. schází a kterou tito asi nikdy nedosáhnou, poněvadž nebyli ani členstvem zvoleni a také proto, že to poctivě nemyslí. Naopak jsem pevně přesvědčen, kdyby byla dána možnost, býv. funkcionářům strany nár. soc. třeba i na místě podřadném a kteří jsou přijatelní po stránce politické KSČ, že by se dosáhlo většího zapojení tohoto členstva do veřejného života a tím by se také zamezila ileg. činnost a nepřátelský postoj straníků býv. strany nár. soc.

Vyslýchající:

Vyslýcháný:

Čupera

KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ

Přetiskujeme předmluvu ke knize Jiřího Beneše „V německém zajetí“. Její autorkou je předsedkyně Společnosti Edvarda Beneše prof. dr. Věra Olivová, DrSc.

NAD KNIHOU JIŘÍHO BENEŠE „V NĚMECKÉM ZAJETÍ“

Od doby, kdy byla tato kniha napsána, uplynulo 65 let. Během času vyšla řada publikací pojednávajících o hrůzách války a o osudech Čechů v ní. Postupně byly publikovány osobní vzpomínky na věznění Čechů v německých vězeních a koncentračních táborech, dokumenty, zápisy i historická zpracování, soupisy umučených vězňů i zavražděných novou, ďábelskou technikou – plynem. Na konci této apokalypsy stojí 360 000 mrtvých československých občanů.

Válečné memoáry Jiřího Beneše byly však první obsáhlejší zprávou o tomto tématu. Vyšly již půl roku po skončení války a jsou výjimečné svým obsahem, osobou autora a v neposlední řadě i svým vlastním osudem.

Autorem knihy byl Jiří Beneš (1898-1966) právník, úředník pražského magistrátu a dalších úřadů a poté novinář a publicista. Od roku 1925 byl redaktorem Lidových novin a od roku 1929 vydával v národněsocialistickém nakladatelství Melantrich České slovo, Telegraf a později i A-Zet. V letech 1934-1936 byl jejich zpravodajem v Moskvě.

Jiří Beneš byl synovcem prezidenta Edvarda Beneše – synem jeho nejstaršího bratra Václava. Ve své novinářské práci s prezidentem spolupracoval a především během svého pobytu v Moskvě mu zajišťoval nezávislé hospodářské a politické informace. Právě pro svůj příbuzenský vztah k prezidentovi byl také v době okupace perzekvován. Poprvé byl zatčen gestapem v roce 1940. Byl internován na Pankráci a při výsleších v Petschkově paláci byl dotazován především na činnost prezidenta a představitelů národněsocialistické strany. Po řadě výslechů byl propuštěn. Podruhé byl zatčen v lednu 1943 a do května 1945 byl vězněn především v německých koncentračních táborech Osvětim (Auschwitz), Buchenwald a Dora.

Proti prezidentu Benešovi se od počátku soustředila nenávist nacistů i Hitlera osobně, který v něm spatřoval – právem – politika, který stál v čele evropské protinacistické fronty, důsledně hájil nejen československou, ale i evropskou demokracii a organizoval její obranu. Hitler pokládal Beneše za svého největšího protivníka a ve své řeči v berlínském Sportovním paláci 26. září 1938 jednoznačně prohlásil: Buď on, nebo já. Po svém vítězství v Mnichově, v němž byly splněny všechny jeho územní požadavky vůči Československu, dosáhl i odchodu prezidenta ze země. Před útokem

Německa na Londýn bylo prezidentovo jméno zařazeno do seznamu politiků, kteří měli být zlikvidováni ihned po předpokládaném německém vítězství nad Anglií. V protektorátě pak okupanti soustavně pronásledovali všechny prezidentovy spolupracovníky, přátele i příbuzné. Z prezidentovy rodiny jich bylo dvanáct vězněno v německých koncentračních táborech, kde čtyři z nich zahynuli.

Dokumentární kniha Jiřího Beneše, která svým obsáhlým a zevrubným výkladem patří k jedné ze základních pramenů publikací pojednávajících o situaci vězňů v německých koncentračních táborech, je pozoruhodná i svým klidným a věcným výkladem. Zachycuje při tom detailně konkrétní nelidské zacházení s vězni, jejich týrání a zabíjení i celkovou děsivou atmosféru vyhlazovacích táborů. Celou práci se pak prolíná autorova otázka: Jak se stalo, že přední, vysoce kulturní evropský národ, se propadl do takové nelidskosti?

V nakladatelství Melantrich, ve kterém memoáry Jiřího Beneše vyšly, se po prvním vydání v roce 1945 realizovalo v roce 1946 vydání druhé a v roce 1947 i vydání třetí. Konkrétní informativní charakter knihy byl využit i v norimberském procesu. Mimořádnou pozornost zde vzbudilo autorovo obsáhlé líčení poměrů v koncentračním táboře Dora, kde se vyráběly německé rakety „V1“ a „V2“. Autor strávil v táboře dvacet měsíců a získal značně podrobné informace i o technických parametrech raket a v knize publikuje jejich nákresy.

Zvrat v osudech autora i jeho knihy nastal po únoru 1948. Jiří Beneš byl sesazen ze svého tehdejšího místa generálního ředitele československých pojišťoven a jeho kniha byla zkonfiskována. Obdobně jako knihy Edvarda Beneše a tisíce dalších knih demokratických českých autorů byla i ona vyřazena z knihoven a zlikvidována jako odpad. Celá tato akce katastrofálním způsobem rozrušila povědomí o demokratických tradicích předválečných i válečných dějin Československa a otevřela dveře jejich dezinterpretaci. Politické uvolnění v šedesátých letech přineslo návrat k těmto tradicím, bylo však příliš krátké k jejich plnému rozvoji. K tomu byly vytvořeny předpoklady až po roce 1989.

Mocenská a ideová nadvláda komunistické strany po roce 1948 se také i v historickém výkladu česko-německých

Masarykův lid

vztahů omezila pouze na politiku komunistické strany. A tak např. ze zápasu o obranu republiky byl vyloučen demokratický proud v čele s prezidentem Benešem, který byl nadto označen za hlavního viníka mnichovské katastrofy. Pod tímto zorným úhlem se rozvíjely i další výklady. Falešný obraz moderních českých dějin se postupem doby – především v šedesátých letech – zmírnil. Byl však znova posílen v době normalizace.

Nastolení nové československé svobody v roce 1989 otevřelo cestu k vydávání publikací, učebních textů a postupně i vědeckých studií a dokumentů usilujících o objektivní výklad moderních českých dějin a dějin první republiky zvláště. Převrat otevřel cestu rozvoji občanských organizací aktivně se podílejících na obnově demokracie. Vznikaly demokratické občanské společnosti – Masarykova, Benešova, Jana Masaryka, bratří Čapků, M. Horákové i Masarykovo demokratické hnutí, byla obnovena organizace legionářů a sokolů, vytvořil se svaz zahraničních letců, osvobozených politických vězňů, Čechů vyhnaných v roce 1938 z pohraničí a řada dalších, uchovávajících a rozvíjejících národní demokratické tradice. Nová vláda hledala nové cesty vnitřního demokratického vývoje republiky a upravovala její zahraniční vztahy včetně vztahů s Německem.

Od počátku nového vývoje se však projevovaly i linie jiné.

S podporou Charty 77 byla vydána reprezentativní publikace o Čechách v dějinách nové doby, která považovala celou politiku první republiky za špatnou, odmítla odkaz Masaryka a především Beneše a stavěla se negativně i k samotnému vzniku Československa. Toto hodnocení přejímaly i některé české sdělovací prostředky, které mj. žádaly i zrušení oslav vzniku svobodného československého státu 28. října 1918.

Výrazným politickým aktem byla v březnu 1990 v Mnichově omluva prezidenta Václava Havla sudetským Němcům za odsun. V téže době prezident odmítl poskytnout podporu

činnosti nově obnovenému Ústavu T. G. Masaryka. A z rozhodnutí československé vlády č. 224 z 26. března 1989 byla ukončena činnost československé vládní Komise pro stíhání nacistických válečných zločinců,“ ustavené v roce 1965...

Tyto tendence jsou průběžně posilovány tiskem i publikacemi sudetoněmeckého landsmannschaftu. Zcela opomíjejí agresivní brutální politiku nacistického Německa vůči Československu a zaměřují se především na poválečný odsun. Jestliže brutalita války byla podle nich více méně přirozenou součástí války, stal se pro ně odsun zločinným porušením míru a genocidou sudetských Němců. Některé práce jsou zaměřeny k dehonestaci celých českých dějin a směřují k prosazení požadavků sudetských Němců v Evropské unii. Některé z nich vycházejí i česky.

14. prosince 1945 vystoupil prezident Edvard Beneš na prvním sjezdu Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých po obětech nacismu s projevem varujícím před budoucí politikou stoupenců nacistů: „Přijde brzy chvíle, kdy tito viníci se budou před sebou samými a před světem očisťovat z toho, co v těchto letech napáchali. A budou tomu sami věřit, až ty své nové lži budou přednášet...

Že začnou, o tom buďte přesvědčeni. A konečně přijdou opět, aby od očisťování přešli k útoku. Budte na tento útok připraveni a mějte svá fakta a své záznamy, své vzpomínky pohotově, neboť se nikde tolik nezapomíná, jako právě v politice. A proto bude zase nutno podržet všem našim odpůrcům z let 1938 – 1945 před očima to, co svět z jejich rukou zažil v Osvětimi, v Dachau, v Mauthausenu, v Ravensbrücku a v řadě jiných německých mučírén.“

Tato prezidentova výzva nalezla v republice velký ohlas a kniha Jiřího Beneše byla ve dvou poválečných letech jejím konkrétním naplněním. Poté však upadla kniha v zapomnění. Jestliže v roce 2010 přistupujeme k novému vydání vynikajících memoárů Jiřího Beneše, umožňujeme jejich prostřednictvím znovu nahlédnout do zrcadla válečné doby a nepřehlédnout její memento.

KNIHA: V NĚMECKÉM ZAJETÍ PŘI SUPERTAJNÉ VÝROBĚ „V-2“

Synovec prezidenta republiky Edvarda Beneše, syn jeho nejstaršího bratra Václava, od roku 1925 redaktor Lidových novin, v třicátých letech moskevský zpravodaj listů nakladatelství Melantrich – Jiří Beneš (1898–1966), sepsal a vydal už v roce 1945 jednu z prvních knih o nacistických hrůzách světové války a osudech Čechů v ní. Do „vítězného února 1948“ vyšla ještě dvakrát, ale k jejím čtvrtému vydání mohlo dojít až teprve letos v listopadu.

Její veřejné prezentace po 65 letech se dožil už jen autorův syn, od něhož komunisty zatracenou a sešrotovanou knihu s jejím rukopisem získala Společnost Edvarda Beneše a k vydání ji připravily předsedkyně této organizace historička prof. dr. Věra Olivová a Jana Čížková (Nakladatelství

EVA – Milan Nevole, Praha, 304 stran). Úryvky z ní přečetla podmanivým hlasem herečka Hana Benešová (*1972), potomek rovněž Benešova rodu, z něhož jedenáct členů bylo zatčeno gestapem – po celou dobu války byli vězněni a čtyři z nich usmrceni dábelskou technikou. Jsou zahrnuti mezi 360 000 mrtvých občanů naší republiky na konci této válečné apokalypsy.

Ke slovu ve velké zasedací síni Magistrátu hl. m. Prahy, kde byla kniha představena, se přihlásil také někdejší autorův spoluvězeň Alexandr Vengláš (*1920). Ovšem autorova paměť na očitě svědky z koncentračních táborů byla obdivuhodná. Uvádí jich v knize desítky včetně jejich civilních povolání a míst původu, z nichž mohou ještě někteří být

Masarykův lid

naživu. Jistou zajímavostí jsou zejména Petr Zenkl a Alois Neumann, budoucí národněsocialističtí představitelé a členové našich poválečných vlád. První z nich po únoru 1948 emigroval a stal se předsedou exilové Rady svobodného Československa ve Washingtonu.

Jak závažné skutečnosti a svědectví sdělovala Benešova kniha „V německém zajetí“ lze doložit mimo jiné tím, že její informace byly využity již v norimberském procesu s válečnými zločinci nacistického Německa ve dnech 20. listopadu až 1. října 1946. Zvláště mimořádné jsou kapitoly s obsáhlým líčením nejvíce střeženého a přísně utajeného podzemního koncentračního tábora pod jménem Dora s továrnou Mittelwerke, čtyři kilometry od města Nordhausenu (v kraji Erfurt na úpatí Harzu).

Zde se vyráběly nejtajnější německé zbraně „V-2“ s 16 metrů dlouhou raketovou bombou o hmotnosti 980 kg a rychlosti 1600 metrů za sekundu už po desáté sekundě letu. Raketa sama vážila 2700 až 3000 kg, když posléze visela v ohromné 25 metrů vysoké hale na drátěných lanech pojízdného jeřábu. Každá měla radiové zařízení pro pohyb kormidel rakety, napájené elektrickým motorem, jehož součástí byla olejová pumpa se 7000 obrátkami a vysokém výkonu. Tento tzv. trimmotor byl velmi malý a lehký, všechny čtyři od jedné rakety se vešly pohodlně do aktovky. Po 70 sekundách měla raketa dosáhnout výše 90 kilometrů a rychlosti 3600 km za hodinu. Její akční rádius byl 3000 km.

Mnohé jiné a další podrobnosti získával český vězeň Jiří Beneš jako písař vojenské kontrolní a přejímací komise v této podzemní továrně. Uměl dobře německy a výborně ovládal psaní strojem. Stal se součástí a nástrojem ustavičného pracovního vypětí pod obávaným komandem esesmanů a krutých vězeňských bachařů.. Uvažme, že se pracovalo v podzemním lágru, jímž byly dva tunely dlouhé 2200 metrů, dvanáct metrů široké a stejně tak vysoké, spojené řadou šachet a rozsáhlými halami. Původně je začali Němci stavět už v roce 1926 pro uskladnění miliónů hektolitřů benzínu a olejů. Teprve za války, když Angličané zničili na Baltickém moři továrnu na tajné zbraně a když podobnou továrnu rozbili Američané ve Vídeňském Novém Městě, rozhodla se nacistická generalita z nařízení samotného vůdce a s podporou válečného průmyslu a finančních oligarchů vyklidit benzinové skladiště u Nordhausenu a postavit zde velmi rychle továrnu na nejvíce utajovanou německou zbraň.

V náročných a nelidských podmínkách zde hynuli vězňové ve stovkách denně. V době od 1. ledna 1944 do 2. dubna 1945 bylo při výrobě „V-2“ zahubeno a přišlo o život více než 22 000 převážně zahraničních vězňů (z Němců pouze a výhradně jen několik desítek kriminálních těžkých zločinců z káznic a z povolání). Většinou umírali tak rychle, že bylo nutné dodávat stále nové a nové vězně z ostatních koncentračních táborů, aby původní stav byl udržen a výroba se nemohla zastavit.

Přesto celá produkce byla ve skutečnosti ohromným podvodem, jak odhalil Jiří Beneš podle stejně přísně utajovaných výpovědí samotných vynálezců. Báli se přiznat neúspěchy, museli zahájit sériovou výrobu bez prototypu, německý stát investoval miliardy do tohoto pochybného podniku a nechtěl

přijít o své zisky, své tu sehrály četné menší i větší sabotáže vězňů (včetně autora, který se už po válce ve své knize doznal, jak se mu dařilo měnit dokumentaci k příslušným raketám, přičemž falešně číslované úvodní listiny byly podepisovány důvěryhodnými přejímacími techniky a kontrolory).

Po válce v knize Jiřího Beneše bylo také poprvé zveřejněno, že ze 6330 raket, vyrobených v Mittelwerke za výše uvedenou dobu, jich bylo 540 spotřebováno při zkouškách, 5222 bylo posláno nazpět jako neupotřebitelné a rozmontované, 60 jich zůstalo neodesláno a pouze 508 jich bylo skutečně vystřeleno, přičemž více než polovina z nich minula své cíle. Za tento žalostný výsledek nacistické Německo zaplatilo přes dvě miliardy marek.

Ale všichni esesmani, civilní zaměstnanci a vojáci o „V-2“ hovořili jen s největší úctou a obdivem, vyprávěli o jejích vlastnostech, jak smetou ohromným výbuchem vše v celém širokém okolí, kamkoliv dopadnou, že tato zbraň rozdrť Anglii a rozhodne konečně zběsilou válku. Jiří Beneš v utajovaných rozhovorech nestačil své kamarády ujišťovat, že nová zbraň může sice vyhrát jednu bitvu, ale nikdy nerozhodne o válce. Protože to bude nakonec mravní síla a hospodářská moc, kdy bude nacistické Německo rozdrčeno ohromnou převahou Spojenců a také vnitřním mravním rozkladem. „Přesto pohled na každou novou raketu nám připomínal, na čem a pro koho my pracujeme, ale zároveň nás nutil přemýšlet stále a znovu, jak bychom mohli ten dáblský vynález poškodit či zničit...“ říká autor na jednom přesvědčivém místě, jakých je v knize značné množství.

Jeho kniha, jako ostatně všechny knihy jeho strýce Edvarda Beneše a stovky dalších knih českých autorů, byly vyraženy z knihoven a likvidovány komunisty jako odpad. O katastrofálních důsledcích, které vedly a stále ještě vedou k dezinterpretacím o demokratických tradicích předválečných i válečných dějin naší země, se přesvědčujeme neustále. Rovněž tak o historickém výkladu česko-německých vztahů a téměř negativním hodnocení samotného vzniku Československa a jeho vývoje i po druhé světové válce. V takových chvílích si nelze nevzpomenout na vystoupení Edvarda Beneše 14. prosince 1945, když na prvním sjezdu Svazu osvobozených politických vězňů a pozůstalých po obětech nacismu, řekl varovná slova před budoucí politikou stoupenců nacistů: „Že začnou, o tom buďte přesvědčeni. A konečně přijdou opět, aby od očišťování přešli k útoku. Buďte na tento útok připraveni a mějte svá fakta a své záznamy, své vzpomínky pohotově, neboť se nikde tolik nezapomíná, jako právě v politice...“

Kniha Jiřího Beneše je takovým pramenem, z něhož se mohou dnešní generace napájet, ucítí-li žízeň. Avšak přimět k napití, když žízeň není – to je spíše současná realita naší společnosti. Historička českých dějin paní Věra Olivová ve svém pokročilém věku neumdlévá, když říká, že je zapotřebí vždy a za všech okolností nastavovat zrcadlo válečné doby, znovu a znovu do něho nahlížet a uvědomovat si její memento.

Miroslav Sígl

JAZYKOVÝ SLOUPEK

Dámy a pánové,

slovo cool znamená v anglickém jazyce ochladit, vytřízlivět, coolhead je pak chladnokrevný, střízlivý. Právě v uvedeném významu jsme tato slova znali, pokud jsme se učili angličtině v dřívějších dobách. S češtinou a její tkání neměla nic společného.

Tedy asi do posledního desetiletí minulého století a do doby současné. Dnes je ovšem situace jiná, neboť vše se mění a nic nezůstává stát, jak pravil moudrý filozof. K dobrému? K nedobrému? Posuďte sami.

Být cool je dnes erbovním znakem Čechů a Češek asi tak do třiceti let. Být cool je prostě IN. Jel jsem, bylo to brzy po premiéře Vejdělkova filmu Ženy v pokušení, a bez jakéhokoli vlastního přičinění jsem byl vtažen do rozhovoru přibližně devatenáctiletých slečen. Velmi pohledných, s medovými ústy svádějícími k blaženým představám. Nejsem si jist, zda o živém toku jejich konverzace možno tvrdit, že byla také tak pohledná. Neobsahovala sice, nyní také moderní, vulgarizmy přibližující různé oblasti uropoetického a genitálního ústrojí, zato jsme zažívali „rozkoš“ z vodopádu výrazů hodnotící povahy: „ta Balzerová byla FAKT DOBRÁ, jak se tam předváděla, byla SEXY, i Lenka Vlasáková a Vojtěch Dyk byli DOST DOBRÝ“.

„Byla sem z nich celá ŠTAVNATÁ,“ zněla odezva.

Naprosto s těmi dívkami souhlasím v hodnocení filmu i v tom, jak jím byly...? Co ale napsat nyní: absolutně zaujaty, nadšeny, překvapeny, potěšeny, dojaty, emocionálně vzrušeny?

Nemám pochyb o tom, že stejně jako já považují film za utěšené zvrásnění neumdlévajícího postoje k životu, žitého opravdu po všech stránkách. Za film ukazující falešnost suchých schémat spoutávajících život.

Výše uvedenými výrazy bych asi hodnotil film já, kdybych se o něm živě bavil s přáteli. Ne tak ony krásky. Bylo to všechno DOST DOBRÝ! Takové spojení adverbia a adjektiva zaznělo mnohokrát.

A nyní se vraťme k slovu cool. Má bohatou frekvenci.

Jsou dokonce cool dramata, cool představení, cool styl života. COOL znamená být IN.

Už se nenosí projevy nezakrytého nadšení, slova vynalezená pro vypjaté emocionální stavy se propadla kamsi do počítačového koše. Hluboké zaujetí a silné dojmy se již nedávají znát.

Máme chladničky připravující samočinně do nápojů ledovou tříšť. Vše dokonale zmrazí a vychladí.

Která zařízení ale působí, že mladí považují za IN, aby své city dávali s podobnou slovní tříští, dobře vychlazené? Za projevení velkého citu je nutno se stydět. Žádnou hloubkou citu nevyjevovat!

Zasahují sem informační technologie, prostě „ajťáci“? Esemesková komunikace? Kde by tu zavál stříbrný vítr!

Zdá se, že stříbro bylo roztaveno, zůstal jen zchlazený výraz, žádné superlativy, žádné verbálně projevované nadšení,

uchvácení, prudké zážehy citu. Jak to uměl Vladislav Vančura. Už je to dávno.

Cool maska v životě, cool sex jako derivát. Cool pohled na život lidské bytosti, jak ho prezentuje jeden z nejznámějších mladších světových dramatiků Martin Mc Donagh. Jeho opravdu COOL IRSKÁ DRAMATA. Jako například Pan Polštář:

Jeho životním cílem bylo přimět děti k sebevraždě, poněvadž je čeká příšerný život. „Kdyby byl pan Polštář úspěšný, malé děti umíraly příšerným způsobem, když se mu nedařilo, žily příšerné životy a umíraly příšerným způsobem.“

Prostě a jednoznačně COOL ŽIVOT.

Pojďme znovu ke slově DOST DOBRÉ jako prvku tzv. cool češtiny.

A též k jeho sémantické proměně.

Bývalo zvykem, že hodnocení „dost dobrý“ mělo ten význam, že výkon nebyl zrovna nejlepší, byl prostě „jen dobrý“, celkem ušel.

Dnes ovšem DOST DOBRÝ nenechá nikoho na pochybách, že mluvčí má na mysli vyslovenou pochvalu, být dost dobrý spojené ještě s patřičnou mimikou je nejvyšší kritérium hodnocení.

Zkrátka, uslyšíte-li že něco nebo někdo byl FAKT DOST DOBRÝ, všeho nechte a uhánějte se podívat, nenechte si ujít famózní, dokonalý, obro-o-ovský zážitek, prostě Něco.

Tak trochu podobným prostředkem cool češtiny je DOSTALO MĚ TO. Ten film mě dostal!

A to není ještě vše. Dokonale vychlazené – tedy cool – dokážou být i negativní emoce.

Nečekejte žádné výrazné exprese, rozhorlení, odpor, rozčilení, možná i nenávisť. Jen se citově příliš neoteví, neangažovat se, daleko častější je: takový film já NEMUSÍM!

Citová angažovanost je ukryta, zasuta někam za oponu vědomí ve snaze nezadat si, nebýt přece staromódní!

Mladým byla vždy vlastní verbální tvořivost, ve všech dobách chtěli být odlišní, originální.

Jedno dvě slova stačí. Žádné velké řeči.

Můžeme s tím být nespokojeni. Můžeme to kritizovat. Musíme to ale vzít na vědomí.

Možná – možná, že těm mladým to i trochu sluší. Jen v určitých situacích ovšem. Jinak vše sklouzne ke kliše. K vyjadřovací chudobě.

Musíme vždy hodnotit stylistickou situaci a s ní vhodnost určitého výrazového stylu.

To k těm mladým!

Rozhodně NÁS ALE DOSTANE, jestliže podobný slovník „obohacuje“ odborný projev, recenzi filmu nebo divadelní představení.

To je potom FAKT DOST DOBRÝ.

Vzdělaný čtenář nebo posluchač takový styl rozhodně NEMUSÍ.

Jaromír Adlt

VZPOMÍNÁME

VLADIMÍR MIKULE JIŽ NENÍ MEZI NÁMI

Den 29. září 2010 se nesmazatelně zapsal černým písmem do společenského života Lomnice nad Popelkou.

Toho dne nás navždy opustil čestný občan města, nestor lomnické kultury pan Vladimír Mikule. Smrt tohoto veskrze všestranného člověka je bolestnou ztrátou nejen pro jeho blízké, také však i pro řadu místních institucí, spolků, ale též regionální historii a publicistiku. Pro nás, pracovníky muzea, byl pan Mikule doslova integrální součástí – letitým dobrovolným spolupracovníkem, rádcem, tiskovým mluvčím, neúnavným propagátorem, štědrým donátorem a brilantním autorem stovek novinových článků.

Byl to on, kdo mě před dvěma desítkami let společně s mým předchůdcem panem Františkem Novákem a Petrem Kábrtem zasvěcovali do tajů a úskalí muzejní a výstavní činnosti, pro kterou, jak zesnulý říkával, nestačí mít pouze vědomosti, ale také i cit a srdce. Bez této trojedinosti se zmíněný obor lidské činnosti neobejde. Za mnohé jsem mu zůstal vděčen. I za to, že mě postupně seznámil s lidmi uměleckého světa – výtvarníky, hudebníky a herci, lidmi vesměs velkého ducha a vzácných vlastností, podobného ražení jako pan Mikule.

Ne vždy jsem s jeho názory bez výhrad souhlasil, ale musel jsem obdivovat jeho zásadovost, přímočarost, zápal pro věc, vitalitu a v neposlední řadě též sběratelskou píli, které přinášel nemalé oběti. Více než symbolická je skutečnost, že v muzeu, které se mu stalo každodenní nutností, byl mezi námi ještě hodinu před svým odchodem z tohoto světa. O to neuvěřitelněji pro nás tato smutná zpráva zněla.

Pan Vladimír Mikule byl osobností vskutku renesančního rozměru. Výčet jeho aktivit a zájmů byl úctyhodný a bezbřehý. Stal se členem Spolku čs. bibliofilů, Spolku sběratelů a přátel exlibris, Společnosti bratří Čapků, Masarykovy společnosti, Společnosti dr. Edvarda Beneše či Společnosti ochránců památek východočeského kraje. Dále byl členem

Vlastivědného spolku Paměť a zasedal i v redakční radě sborníku „Od Ještěda k Troskám“, který tento spolek vydává. Kromě toho zastával funkci předsedy místní organizace České strany národněsociální, předsedy odbočky Klubu dr. Milady Horákové pro okresy Semily a Jičín. Stal se členem výboru pražského ústředí této organizace.

Vladimír Mikule (vpravo) na vernisáži výstavy díla Františka Patočky roku 2009.

O rozsahu jeho zájmů a zálib svědčilo i to, že byl také dlouholetým předsedou lomnického šachového oddílu, kterému se věnoval již od roku 1944. Šachy vůbec se staly jeho velkou vášní. Po řadu let zastával funkci předsedy okresní šachové sekce a byl členem výboru krajské sekce. Mohl se též pochlubit členstvím v československém družstvu, které slavilo výrazné úspěchy v rámci mezinárodních utkání v korespondenčním šachu. Sportovního ducha projevil i na poli tenisu a jako organizátor turistických výletů.

Jeho rozhodující podíl na rozvoji lomnické kultury je nesporný a řekl bych až fundamentální. V šedesátých letech minulého století byl velmi aktivní v činnosti místního Závodního klubu Revolučního odborového

Masarykův lid

hnutí při Technolenu, kde desítky let poctivě pracoval jako účetní. Společně s Karlem Vlčkem stáli u zrodu pořádání oblíbených besed se spisovateli, dále večerů poezie, koncertů a také výstav, ať už v prostorách klubu nebo později městského muzea. Zde, jako člen muzejní rady a dobrovolný pracovník, byl v průběhu let spoluvůdčím více než stovky krátkodobých výstav výtvarného zaměření, a to až do pozdního věku.

V září roku 2002, u příležitosti svých osmdesátých narozenin, uspořádal v muzeu výstavu své celoživotní sbírky věnované nositeli Nobelovy ceny básníku Jaroslavu Seifertovi, k němuž ho poutalo dlouholeté přátelství. Z části této kolekce, kterou muzeu velkoryse věnoval, byla zřízena stálá pamětní síň tohoto světoznámého umělce. Jsme si vědomi, že se jedná o velkou kulturní hodnotu, které si patřičně vážíme. V budoucnu může být využita např. i badateli ke studijním účelům. V rámci této akce mu starosta města pan Vladimír Mastník slavnostně předal za jeho celo-

životní zásluhy v oblasti rozvoje kultury čestné občanství města Lomnice nad Popelkou, které se stalo společenským oceněním jeho nevšedních zásluh.

Na přelomu 70. a 80. let 20. století byl spoluvydavatelem kulturního občasníku „Okno“. Po změně společenských poměrů v roce 1989 se mimo jiné stal iniciátorem přejmenování názvů některých lomnických ulic po významných osobnostech našeho národa. Z hlediska poznání minulosti města jsou velkým přínosem jeho zveřejněná bádání v Lomnických novinách v rubrice „Kdo je kdo v dějinách Lomnicka“, která docení až následující generace.

Pro nás, muzejní pracovníky, se stal pan Mikule nejen zářným vzorem, ale také nevyčerpatelným zdrojem cenných informací a vzpomínek. Bude nám velmi chybět. Jeho tradiční místo v první řadě čestných hostů kulturních pořadů naší instituce zůstane již navždy prázdné. Nezapomeneme.

Jan Drahoňovský

Vladimír Mikule
s Gabrielou Vránovou
na vernisáži výstavy obrazů
Vladimíra Komárka r. 2008.

Vladimír Mikule jako mnohaletý člen výboru pražského ústředí Klubu dr. Milady Horákové pravidelně přijížděl do Prahy na jeho výborové schůze. Vyznačoval se velkým zaujetím pro mravní a demokratický odkaz, který nám zanechali T. G. Masaryk a Milada Horáková.

Když vzpomínáme na Vladimíra Mikuleho, vždy nám vytanou na mysli jeho dvě vlastnosti: skromnost a добрota. Jimi si otevíral cestu k lidem a vpisoval se jim do srdcí.

Říkává se, že o hodnotě člověka nerozhoduje, co ví a zná, co říká, nýbrž co koná. Vladimír Mikule s typickou svou nenápadností konal. A v prostoru, v němž se pohyboval, vykonal toho mnoho. I proto budeme na něho vzpomínat s vděčností.

Masarykův lid**ZE ŽIVOTA KLUBU
MILADY HORÁKOVÉ****UDĚLENÍ MEDAILE MILADĚ HORÁKOVÉ**

U příležitosti Dne vzniku samostatného československého státu udělila Městská část Praha 5 in memoriam dr. Miladě Horákové Záslužnou medaili.

*Z á s l u ž n á
medaile
městské části Praha 5*

STAROSTA MĚSTSKÉ ČÁSTI PRAHA 5
UDĚLUJE ZÁSLUŽNOU MEDAILI

in memoriam

JUDr. Miladě Horákové

za morální postoje, pro které byla odsouzena k trestu smrti

Za městskou část Praha 5

USNESENÍ Z VALNÉ SCHŮZE KMH

KMH dne 25. 9. 2010 schvaluje toto usnesení:

a) Podle platných stanov byl zvolen předseda KMH ing. František Šedivý, výbor KMH a revizní komise v navrhovaném složení pro příští volební období.

b) Klub dr. Milady Horákové bude v nadcházejícím období pokračovat ve studijním, odborném a publicistickém úsilí a seznamování širší veřejnosti – zejména mladé gene-race – s odkazem Milady Horákové a dalších osobností III. odboje.

c) S dílem této vzácné ženy byla veřejnost seznámena díky vynikající publikaci dr. Zory Dvořákové „To byla

Milada Horáková ve fotografiích a dokumentech“.

d) Členové KMH budou spolupracovat s dalšími organizacemi; zejména s KPV. V současné době se podílejí na tvorbě definitivní podoby zákona o III. odboji.

e) KMH bude usilovat o šíření myšlenek, které ve sdělovacích prostředcích formulují výrazné osobnosti klubu – mezi občany ČR.

f) KMH bude prosazovat postavení důstojného figurálního pomníku Milady Horákové v historické části města Prahy na vybraném místě.

INFORMACE

20 ROKOV ČINNOSTI ŠTEFÁNIKOVEJ SPOLOČNOSTI

V sobotu 16. októbra 2010 sa v Piešťanoch uskutočnilo 20. Valné zhromaždenie Spoločnosti M. R. Štefánika. V rámci programu predseda spoločnosti Ing. Ján Tatara zhodnotil dve desaťročia činnosti spoločnosti, ktorej základnou úlohou a cieľom je pripomínať život a dielo jedného zo spoluzakladateľov Československej republiky – generála Milana Rastislava Štefánika a rozvíjať a organizovať svoju činnosť v zmysle jeho myšlienkového odkazu v duchu zásad vlastenectva, humanizmu a demokracie. Spoločnosť bola založená v roku 1990 a má v súčasnosti viac ako 1000 členov po celom Slovensku i v zahraničí, okrem iného aj v Prahe. Na akcii bola vyhodnotená aj literárna súťaž študentov a žiakov k 130. výročiu narodenia M. R. Štefánika a víťazom v jednotlivých kategóriách boli udelené ocenenia. K veľmi pozoruhodným a oceneným prácam patria eseje Michala Kšiňana o premenách Štefánikovho svetonázoru, ktorá približuje Štefánikove svetonázorové pochybnosti a jeho oscilovanie medzi vierou a vedou, ďalej nesmierne zaujímavá literárna fikcia študenta gymnázia v Malackách Tomáša Sadalíka „Ako som stretol M. R. Štefánika“, ako aj práca študentky Jany Mičovej o Štefánikovi vnímanému očami ženy.

Práve literárne súťaže vyhlasované Štefánikovou spoločnosťou, v rámci ktorých bolo vypracovaných už viac ako 660 súťažných prác, prispeli k oboznamovaniu so životom a dielom tejto významnej postavy našich dejín. Dôležitou propagačnou prácou Štefánikovej spoločnosti je aj vydávanie časopisu Bradlo, ktorý členov ale aj širšiu verejnosť informuje nielen o aktuálnom dianí a akciách spoločnosti, ale prináša aj články a štúdie o pôsobení M. R. Štefánika, československých légii a spolupráci T. G. Masaryka, E. Beneša a ďalších významných osobností pri vzniku Československej republiky.

Veľmi prínosnou súčasťou podujatia bolo premietnutie 4. dielu dokumentárneho filmu o živote a diele M. R. Štefánika, dielo historika Pavla Kanisa (bývalého politika a istý čas aj ministra obrany SR), ktorý sa pod názvom „Let bez pristátia“ zaoberá udalosťami 4. mája 1919 a ich rekonštrukciou. Autorovi sa podarilo veľmi názorne a presvedčivo spracovať všetky verzie tragického nešťastia, pri ktorom Štefánik zahynul. Stalo sa tak v prvom rade aj za pomoci rekonštrukcie originálu lietadla Caproni v spolupráci s dedičkou firmy v Taliansku, leteckých konštruktérov v Piešťanoch a pracovníkov Vysokej školy dopravnej v Žiline, ktorí spracovali letové animácie a uskutočnili aj výpočty letových kriviek pristávacieho manévru lietadla. Záver: išlo o letecké nešťastie, pri ktorom zohrala svoju úlohu kombinácia viacerých činiteľov, ako nepriaznivé klimatické pomery, letové vlastnosti lietadla Caproni (pri strate rýchlosti malo tendenciu sa prevrátiť) a nedostatočná znalosť miesta pristátia talianskymi pilotmi riadiacimi lietadlo.

Treba si len želať, aby sa tým položila definitívna bodka za neopodstatnenými tvrdeniami a divokými teóriami typu, že lietadlo padlo, pretože Štefánik preliezal za letu z miesta pasažiera na miesto pilota, alebo že lietadlo „bolo zostrelené“ či „Štefánik spáchal samovraždu“. P. Kanis zatiaľ stačil spracovať len tento jeden diel (záverečný), svojho štvordielneho projektu, a preto mu držíme palce, aby s rovnako jasnou a presvedčivou argumentáciou zdarne nakrútil aj prvé tri diely zamýľaného projektu, čo je však závislé predovšetkým od získania potrebných financií.

K dôstojnému priebehu zhromaždenia členov klubov Štefánikovej spoločnosti z celého Slovenska prispelo aj umelecko-dokumentárne pásmo o živote a diele M. R. Štefánika a hymnické piesne v podaní Evanjelického a. v. speváckeho zboru z Dudiniec.

Ferdinand Vrábel

Nenalhávej si minulosť podľa potreby.

Leonardo da Vinci

ODHALENÍ SOCHY PREZIDENTA T. G. MASARYKA V BRATISLAVĚ

Ve čtvrtek 28. října 2010 byla při příležitosti 92. výročí vzniku Československé republiky v Bratislavě na Vajanského nábřeží odhalena socha prvnímu prezidentovi Tomáši Garrigue Masarykovi. Slavnosti se zúčastnilo přibližně 450 sympatizantů ze Slovenska i z České republiky. Premiéři Petr Nečas a Iveta Radičová zaslali účastníkům slavnosti pozdrav z Bruselu, kde sa účastnili summitu Evropské unie.

Socha je dílem českého sochaře Ladislava Šalouna a její postavení se nákladem 140.000 eur realizovalo díky iniciativě starosty městské části Bratislava I. – Staré mesto Ing. arch. Andreje Petreka, Slovenské komory Česko-slovenského výboru, dalších spolků a jednotlivců.

V Bratislavě se v těchto dnech konají též průvodní akce – výstava „Československé legie 1914–1920“ a výstava dobových dokumentů o vzniku Československa v roce 1918.

I když prezident Masaryk Matici slovenskou po jejím obnovení v roce 1919 morálně i finančně podporoval, byl jejím zakládajícím členem i protektorem a na výzkum slovenského jazyka věnoval značné finanční částky, současné vedení této instituce postavení sochy Masarykovi v Bratislavě kritizuje. Někteří slovenští představitelé to považují za důkaz neznalosti dějin této instituce a významu, který Československo pro Slováky mělo. Podle části slovenských historiků je to projev katastrofálního stavu historického vědomí u části dnešního slovenského obyvatelstva i důsledek odmítavého přístupu bývalých totalitních režimů k této významné postavě českých i slovenských dějin.

Ferdinand Vrábel

*Hodně zdraví, úspěchů
a štěstí v roce 2011*

přeje

Klub dr. Milady Horákové

Masarykův lid**DÁRCI DO ML 4/2010**

Buriánová	Olga MUDr.	Praha 4	200	Moucha	Václav dr.	Praha 6	300
Dušek	Josef Ing.	Praha 3	100	Omoziková	Věra	Německo	604
Duškovi	M + J.	Hradec Králové	200	Pekařská	Slávka	Č. Budějovice	500
Houdková	Kateřina	Praha 10	600	Růžičková	Markéta	Praha	300
Hrdličková	Jaroslava	Ostrava	200	Svobodová	Marie	Poděbrady	300
Jandovi	M+ S	Kanada	1000	Schwarzová	Marta	Praha 10	300
Kabešová	Otylie	Praha 2	200	Švecová	Libuše	Praha 4	100
Kánská	Jana	USA	1000	Talaszová	Hana	Kostelec n. L.	1900
Klinková	Anna	Kanada	1000	Tuček	Jaromír Mgr.	Hradec Králové	100
Kozlovský	Stanislav	Holandsko	1225	Válová	Věnceslava	Most	300
Křížková	Ludmila	Praha 3	200	Vokrouhlická	Eva	Praha 6	500
Künzel	Gustav Ing.	Letohrad	100	Zástěrová	Marie	Strakonice	400
Matoušek	Miloš	Praha 10	100				

JUBILEA ROKU 2010**70 let**

Čupera	Jan Mgr.	Praha 8
Jurková	Marta	Praha 6
Matoušek	Miloš	Praha 10
Sedlák	Václav Ing.	Hudčice

80 let

Černý	Jindřich	Praha 1
Drtinová	Marie	Hradec Králové
Glac	Miroslav	Rychvald
Chlupáč	Vladimír	Litoměřice
Krečmer	Josef	Chrudim

Kristerius	Jiří	Praha 9
Málek	Jiří PhDr.	Praha 8
Součková	Sylva Mgr.	Praha 5
Štejnár	Vladimír	Most
Vrána	Bohuslav	Rovensko

90 let

Frgala	Vlastimil	Brno
Kolár	Karel	Týn n. Vlt.
Kolářová	Milena	Praha 4

100 let

Nekvasil	Miloš	Praha 6
----------	-------	---------

PŘEDEŠLI NÁS

Heřmanová Jiřina	V. Břešťov	Roubal Miroslav	Hr. Králové
Hnát Vojtěch	Kaliště	Šindelář Václav	Okna
Mikule Vladimír	Lomnice n. Pop.	Tichý Miroslav	Ústí n. L.